

Križevačko veliko spravišće

Pacur, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:228056>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository -
Polytechnic of Međimurje Undergraduate and
Graduate Theses Repository](#)

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Katarina Pacur, 0313026138

Križevačko veliko spravišće

Završni rad

Čakovec, rujan 2024.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Katarina Pacur, 0313026138

Križevačko veliko spravišče
Spravišče is traditional folk festival

Završni rad

Mentori:

Mr.sc. Vladimir Kalšan i mr.sc Ivan Hegeduš

Čakovec, rujan 2024.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU

PRIJAVA TEME I OBRANE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA

Stručni prijediplomski studij:

Računarstvo Održivi razvoj Menadžment turizma i sporta

Stručni diplomski studij Menadžment turizma i sporta:

Pristupnik: Katarina Pacur, JMBAG: 0313026138
(ime i prezime)

Kolegij: Turizam i kultura
(na kojem se piše rad)

Mentor: mr.sc. Ivan Hegeduš, v.pred.
(ime i prezime, zvanje)

Naslov rada: Križevačko veliko spravišće

Naslov rada na engleskom jeziku: Križevačko veliko spravišće - Spravišće is traditional folk festival

- Članovi povjerenstva: 1. Tibor Rodiger, v.pred., predsjednik
(ime i prezime, zvanje)
2. Nenad Breslauer, v.pred., član
(ime i prezime, zvanje)
3. mr.sc. Ivan Hegeduš, v.pred., mentor
(ime i prezime, zvanje)
4. Mirjana Trstenjak, v.pred., zamjenski član
(ime i prezime, zvanje)

Broj zadatka: 2023-MTS-40

Kratki opis zadatka: _____
_____
_____
_____
_____

Datum: 16.09.2024.

Potpis mentora:

Predgovor

Križevačko veliko spravišće, manifestacija obogaćena kulturnom baštinom Križevaca, predstavlja simbol tradicije i kreativnosti. Istražujući ovu temu, imala sam priliku uroniti u samu povijest nastanka ove manifestacije te njen razvoj kroz godine. Manifestacija ima dugogodišnji značaj za stanovnike grada, a u ovom radu vidljivo je kako ustvari oni percipiraju ovo događanje.

Ovaj rad ne bi bio moguć bez podrške i stručnog vodstva mog mentora, Vladimira Kalšana, čija je neiscrpna energija i ljubav prema povijesti bila inspiracija tijekom cijelog istraživačkog procesa. Želim zahvaliti i profesorici Andrijani Kos Kavran, čiji su savjeti i ohrabrenje bili od presudnog značaja za uspješno dovršavanje istraživanja.

Također, velika hvala Turističkoj zajednici grada Križevci, koja je svojim savjetima i pomoći omogućila dublje razumijevanje ove manifestacije, pridonoseći bogatstvu informacija i izvora korištenih u istraživanju.

Ovaj rad posvećujem svima, a posebno mladima koji s ljubavlju njeguju i prenose tradiciju Križevačkog velikog spravišća, čuvajući time našu povijest za nadolazeće generacije.

Sažetak

Križevačko veliko spravišće, kao važna kulturna manifestacija grada Križevaca, predstavlja izuzetan događaj koji obogaćuje život lokalne zajednice i privlači posjetitelje iz cijele regije. Ova manifestacija održava se 3 dana, nudeći raznolik spektar aktivnosti koji obuhvaćaju tradiciju, kulturu, sport, gastronomiju i glazbu. Cilj ove manifestacije privući je što veći broj posjetitelja te istovremeno očuvati i promovirati bogatu kulturnu baštinu Križevaca. Jedan od najznačajnijih dijelova je tradicionalna predstava koja se izvodi tijekom 3 dana održavanja manifestacije. Temelj predstave pomirba je kalničkih šljivara i križevačkih purgera te počiva na Križevačkim štatutima koji igraju važnu ulogu u promociji manifestacije. Kroz ovu izvedbu, posjetitelji imaju priliku svjedočiti bogatoj povijesti na živopisan način. Kroz kombinaciju teorijskog okvira i opisnog istraživanja, povezuju se opisani elementi, programi i aspekti Spravišća s percepcijom i stavovima ispitanika u što je uključena svijest o manifestaciji, sudjelovanje u njoj, percepcija programa i općenito zadovoljstvo lokalne zajednice manifestacijom. Rezultati ukazuju na visok stupanj svijesti kao i značajno sudjelovanje što potvrđuje njezinu važnost. Promocija i oglašavanje igraju ključnu ulogu u privlačenju posjetitelja što pokazuju rezultati istraživanja u nastavku rada. Rezultati ujedno ukazuju na potrebu za poboljšanjem vidljivosti promocije te većom prepoznatljivošću manifestacije. U svakom slučaju, Spravišće pruža priliku za zabavu i opuštanje, a ujedno i prostor gdje se dijele vrijednosti, ideje, iskustva te se tako stvaraju dublje veze među građanima. Osim toga, Spravišće pruža priliku za promociju lokalnih proizvoda, obrta i tradicionalne kuhinje. Analiza također ukazuje na potrebe za inovacijama i različitim sadržajima kako bi se povećalo zadovoljstvo kontinuiranih posjetitelja. Dodatno bi se privukli i novi posjetitelji i osigurala dugogodišnja održivost i uspješnost manifestacije. Dakle, uz podršku lokalnih vlasti, organizatora, volontera, ali naravno i samih posjetitelja, ova manifestacija je simbol grada Križevaca te ključni čimbenik u povezivanju lokalne zajednice s kulturnom baštinom ovog područja.

Ključne riječi: *Križevačko veliko spravišće, kulturna baština, tradicija, lokalna zajednica, istraživanje stavova*

Abstract

As an important cultural event of the town Križevci, Križevačko veliko spravišče is an exceptional event that enriches the life of the local community and attracts visitors from all over the region. This event lasts for 3 days and offers a wide range of activities that include tradition, culture, sports, gastronomy, and music. This event aims to attract as many visitors as possible while preserving and promoting the rich cultural heritage of Križevci. One of the most important parts is the traditional performance that is performed during the 3 days of the event. The foundation of the play is reconciliation of “kalnički šljivari” and “križevački purgeri”, as well as Statues of Križevci, which play an important role in the promotion of the event. Through this performance, visitors can vividly experience the rich history. Through a combination of the theoretical framework and descriptive research, the described elements, programs, and aspects of “Spravišče” are related to the respondents' perceptions and attitudes, which include awareness of the events, participation in them, perceptual program, and overall satisfaction with the local community events. The results indicate high levels of awareness and significant participation, confirming their importance. Promotion and advertising play a key role in attracting visitors, as the results of the research in the continuation of the work show. The results also point to the need to improve the visibility of the promotion and make the event more recognizable. In any case, “Spravišče” provides an opportunity for fun and relaxation, but at the same time, a space where values, ideas, and experiences are shared creating deeper bonds between citizens. In addition, “Spravišče” offers the opportunity to promote local products, crafts, and traditional cuisine. The analysis also points to the need for innovation and different content to increase the satisfaction of regular guests. It would further attract new visitors, as well as ensure the long-term sustainability and success of the event. With the support of local authorities, organizers, volunteers, and of course the visitors themselves, this event is a symbol of the town Križevci and a key factor in connecting the local community with the cultural heritage of this area.

Keywords: *Križevačko veliko spravišče, cultural heritage, tradition, local community, attitude survey*

SADRŽAJ

1.	UVOD.....	1
2.	POJMOVNO ODREĐENJE MANIFESTACIJA	3
3.	GRAD KRIŽEVCI	5
4.	LEGENDA KAO TEMELJ NASTANKA KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠČA	6
5.	POVIJESNI RAZVOJ KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠČA	7
	5.1. Križevačko veliko spravišće od 1968. do 1973. godine	7
	5.2. Križevačko veliko spravišće od 1974. do 2015. godine	8
6.	KRIŽEVAČKI ŠTATUTI.....	10
	6.1. Poveznica Križevačkih štatuta i Križevačkog velikog spravišća	10
7.	USPOREDNA ANALIZA PROGRAMA KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠČA	11
8.	FINANCIJSKI OKVIR KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠČA.....	15
	8.1. Promocija i oglašavanje.....	15
	8.2. Analiza financijskog okvira 2023. godine	16
9.	ISTRAŽIVANJE STAVOVA LOKALNE ZAJEDNICE O KRIŽEVAČKOM VELIKOM SPRAVIŠČU.....	18
	9.1. Metodologija istraživanja.....	18
	9.2. Karakteristike uzorka	19
	9.3. Rezultati istraživanja	21
	9.4. Ograničenja istraživanja	33
10.	ZAKLJUČAK.....	34

Izjava o autorstvu	35
Literatura.....	36
Popis ilustracija.....	38
Prilozi.....	39

1. UVOD

Križevačko veliko spravišće je tradicionalna manifestacija koja se svake godine održava u mjesecu lipnju u gradu Križevci te ima veliku povijesnu i kulturnu vrijednost. Manifestacija je nastala na legendi o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima i stoga ima za cilj očuvati lokalnu tradiciju i promicati kulturnu baštinu grada. Organizatori svake godine pokušavaju očuvati tradiciju i autentičnost dok se neprestano suočavaju s promjenjivim očekivanjima posjetitelja, posebice lokalne zajednice te izazovima modernizacije. Ovaj rad prikazuje kako je manifestacija nastala, njen razvoj i poboljšanje tijekom godina postojanja te elemente poput oglašavanja i financija. S druge strane, provedeno istraživanje, fokusirat će se na stavove lokalne zajednice o Križevačkom velikom spravišću, njihovom poznavanju manifestacije i idejama za daljnji napredak. Također, problem istraživanja uključuje i identificiranje mogućih strategija za poboljšanje Spravišća. Ovaj rad i istraživanje pružaju vrijedne uvide i smjernice za daljnji razvoj manifestacije, unaprjeđenje interakcije s lokalnom zajednicom s nadom za većim odazivom u sudjelovanju u svim aktivnostima Spravišća. Održavanje manifestacije u suvremenom okruženju sve je kompleksnije, posebno uz sve veću konkurenciju drugih događanja. Pitanja kao što su efikasnost marketinških strategija, prilagodba manifestacije promjenama u potrebama i preferencijama publike te upravljanje budžetom postaju ključni za dugoročni uspjeh Spravišća. Na temelju teorijskog okvira, provedeno istraživanje će se usredotočiti na analizu percepcije lokalnog stanovništva o različitim aspektima manifestacije, uključujući poznavanje stanovnika o simbolima ove manifestacije, povijesti, organizaciji, programu, promociji i doprinosu manifestaciji.

Rad započinje definiranjem pojma manifestacije te njezinom ulogom u očuvanju kulturne baštine, a zatim predstavljanjem grada Križevaca, točnije važnih informacija o povijesti i kulturnoj vrijednosti, s obzirom na to da se u Križevcima održava Križevačko veliko spravišće. Zatim slijedi legenda o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima, temelj manifestacije, objašnjena u četvrtom poglavlju. Nakon toga slijedi fokus na povijesni razvoj ove manifestacije koje je podijeljeno na dva razdoblja: od 1968. do 1973. i zatim od 1974. do 2015. godine. Šesto poglavlje je posvećeno također temelju manifestacije, a radi se o Križevačkim statutima te je analiziran njihov sadržaj i značaj te povezanost sa Spravišćem. Nakon toga slijedi usporedna analiza programa manifestacije kroz tri godine gdje su analizirane promjene u sadržaju programa. Predmet sedmog poglavlja je financiranje manifestacije, objašnjenje promocije i oglašavanja manifestacije te je analiziran financijski okvir za 2023. godinu. Deveto poglavlje fokusirano je na samo istraživanje stavova, a opisana je metodologija istraživanja,

karakteristike uzorka ispitanika, te rezultati istraživanja. Rezultati uključuju prepoznatljivost manifestacije, zadovoljstvo programom i prijedloge za unapređenje. Zaključni dio rada sadržava ključne spoznaje i pregled značaja Križevačkog velikog spravišča za Križevce.

Ciljevi istraživanja

- Pružiti uvid u stavove i zadovoljstvo lokalne zajednice Križevačkim velikim spraviščem
- Identificirati najprivlačnije aspekte Križevačkog velikog spravišča
- Procijeniti učinkovitost marketinških strategija na privlačenje lokalne zajednice
- Ispitati poznavanje lokalne zajednice o temeljima nastanka manifestacije
- Identificirati eventualne nedostatke te prikupiti prijedloge lokalne zajednice o unapređenju glazbenog programa te promocije
- Proučiti uključenost, odnosno sudjelovanje zajednice u provedbi i organizaciji manifestacije
- Ispitati stavove lokalne zajednice o budućnosti manifestacije

2. POJMOVNO ODREĐENJE MANIFESTACIJA

Manifestacije su događaji koji su ključni u doprinosu bogatstvu kulturnoj i društvenoj ponudi u zajednici. Raznolikost manifestacija omogućuje ljudima da sudjeluju u onima koje odgovaraju njihovim interesima i potrebama stvarajući nezaboravno iskustvo za svakoga. Zbog boljeg razumijevanja, potrebno je definirati sam pojam, a time su se bavili mnogi autori. Romelić i Tomić (2003) prema Ožegović (1977) spominju manifestacije i opisuju ih da su to „događaji, kako kulturni, tako i društveno – ekonomski, koji su kreativni i kompleksni, s određenim značajem za neko mjesto i s raznim programskim sadržajem“. Ova definicija ukazuje na to da su manifestacije kompleksne u svom planiranju, organizaciji, ali i samoj provedbi te da imaju vrlo važnu ulogu oblikovanju kulturnog identiteta mjesta gdje se održavaju. Važno je spomenuti i ostale definicije manifestacije, a Getz (2005) je opisuje s aspekta organizatora manifestacije te objašnjava kako one mogu predstavljati priliku za odmor, zabavu, društveno ili pak kulturno iskustvo koje je izvan uobičajenog okvira ili izvan svakidašnjeg događaja. Ono što je ključno izdvojiti iz ovog opisa jest da se ovi događaji izdvajaju od svakodnevnih aktivnosti, odnosno događaju se u određenom periodu te se organiziraju s ciljem zadovoljenja potreba posjetitelja ili zajednice poput zadovoljenja potrebe za proslavom, zabavom, edukacijom i slično.

Spominjanje klasifikacije i tipologije važno je jer pomaže razumjeti različite izazove i karakteristike koje se odnose na različite vrste. Tako su Gračan i Rudančić-Lugarić (2013) klasificirali manifestacije prema veličini na mega, regionalne, značajne i lokalne događaje. Mega događaji predstavljaju najveća organizirana događanja namijenjena prvenstveno međunarodnim tržištima. Takvi događaji privlače veliku pozornost cijeloga svijeta i imaju značajan utjecaj na turizam, promociju, infrastrukturu te gospodarstvo zemlje općenito. Oni se planiraju na globalnoj razini te njihova organizacija zahtijeva značajna sredstva. Neki od primjera su Svjetsko prvenstvo u nogometu ili Olimpijske igre. Zatim slijede regionalni događaji kojima je cilj povećanje interesa turista za određenu regiju ili destinaciju. Oni se za razliku od mega događaja ne odvijaju na globalnoj razini. Gore navedeni autori kao primjer spominju Riječki karneval koji kroz različite aktivnosti poput povorki, tradicionalnih običaja i koncerata privlači domaće turiste, ali i posjetitelje diljem svijeta, a promovira turističku atrakciju regije te njenu kulturnu baštinu jačajući njenu poziciju na turističkom tržištu. Nakon toga slijede značajni događaji koji su usmjereni na privlačenje većeg broja sudionika te veliko zanimanje unutar zajednice. Ovdje spadaju veliki skupovi koji okupljaju ljude istih ciljeva ili

interesa, zatim sajmovi te kongresi koji okupljaju stručnjake određene profesije radi razmjene znanja, iskustava ili ideja. Posljednje na redu su lokalne manifestacije koje imaju manji opseg u usporedbi s ostalim vrstama te se odvijaju na lokalnoj razini predstavljajući kulturu lokalnog stanovništva te promovirajući tradiciju tog mjesta. „To su događaji čiji se sadržaj vezuje uz lokalnu baštinu, tradiciju i kulturu. Osim uz prostor koji definira opseg i profil događaja, odvijaju se uvijek u isto vrijeme koje posjeduje određeni značaj za lokalnu zajednicu“ (Knešaurek i Carić 2018). Dakle, takvi događaji promoviraju lokalne običaje svakom posjetitelju na razumljiv i zanimljiv način. Križevačko veliko spravišće smatra se zbog svog opsega i upravljanja te brojem i vrstom posjetitelja upravo lokalnom manifestacijom.

3. GRAD KRIŽEVCI

Križevci, grad smješten u kontinentalnoj Hrvatskoj, drugi je po veličini u Koprivničko-križevačkoj županiji. Sastoji se od 60 naselja, a obuhvaća područje od 263,72 km² na kojem obitava oko 19.000 stanovnika. Prema Pekliću (2016) grad se nalazi u blizini glavnog grada Zagreba od kojeg je udaljen samo 57 km, a izgradnjom brze ceste koja povezuje ova dva grada dodatno je olakšan pristup Križevcima kao važnom regionalnom centru. Od ostalih gradova je potrebno izdvojiti Koprivnicu od koje je udaljen 31 kilometar, Bjelovar (33 km) te Varaždin (48 km). Križevci su od samih početaka bili važno križište prometnih putova, što se može vidjeti i danas. To je doprinijelo ekonomskom razvoju grada tijekom srednjeg vijeka, ali i kasnijih razdoblja poput razdoblja feudalne vlastele ili razdoblja Habsburške Monarhije te se grad razvio kao važno trgovačko i obrtničko, ali i administrativno i kulturno središte. Obrtništvo i trgovačke aktivnosti igrale su ključnu ulogu u ekonomskom razvoju grada, a kulturna zbivanja su s vremenom obogaćivala život stanovnika. Grad odiše posebnim šarmom koji proizlazi iz spajanja bogate povijesti sa suvremenim životom, a na temelju toga se u gradu mogu vidjeti razne kulturne znamenitosti te doživjeti razne kulturne manifestacije. Turistička zajednica grada Križevci na svojoj službenoj internetskoj stranici (<https://www.visitkrizevci.hr/aktivnosti/>, datum pristupa: 2. 4. 2024.) navodi i ostale aktivnosti koje nudi grad, sportske ili zabavne te kako je poznat po gostoljubivosti svojih stanovnika. Neke od aktivnosti su biciklizam, jahanje, lov i ribolov koji se mogu isprobati u obližnjim naseljima, odnosno na jezeru Čabraji ili Ravenska Kapela, zatim paragliding i slično. Grad redovito organizira razne kulturne događaje, programe, izložbe, predstave, koncerte koji privlače posjetitelje iz cijele Hrvatske koji mogu svjedočiti i običajima te gastronomiji ovog područja, a isto tako i živahnoj atmosferi. Među brojnim živopisnim manifestacijama i događajima koji obogaćuju kulturni život, putem kojih se slavi kulturna baština i tradicija, najpoznatija je Križevačko veliko spravišće koja slavi upravo tu bogatu kulturnu baštinu, tradiciju te gastronomiju, a počiva na legendi o križevačkim purgerima i kalničkim šljivarima. Otvorenost prema idejama, napretku, rastu i inicijativama čini Križevce privlačnim mjestom kako za život, tako i za posjetu. Manifestacija ukorijenjena u tradiciji i identitetu ovog grada, Križevačko veliko spravišće, održava se svake godine upravo u Križevcima.

4. LEGENDA KAO TEMELJ NASTANKA KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠĆA

Kada je riječ o turističkim manifestacijama u Hrvatskoj, Matočec (2013) spominje kako su one prvenstveno usmjerene na oživljavanje raznih povijesnih događaja koji su se dogodili u pojedinim regijama ili gradovima. Takve manifestacije omogućuju posjetiteljima da se bolje upoznaju s poviješću, tradicijom te općenito lokalnim identitetom posjećenog područja i da istovremeno dožive autentične kulturne događaje. Primjer jedne od ovakvih manifestacija je i Križevačko veliko spravišće koje se temelji na legendi o sukobu i pomirenju dva različita, ali i povezana grada, Križevaca i Kalnika. Stanovnici sela Kalnika bili su poznati po uzgoju šljiva i proizvodnji rakije, dok su s druge strane stanovnici Križevaca bili poznati po trgovačkim i kulturnim aktivnostima. Legenda o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima predstavlja zanimljivu priču koja seže u daleku prošlost, duboko ukorijenjenu u kulturnom identitetu te obogaćuje tradiciju i folklor Križevaca, Kalnika, ali i ostalih okolnih mjesta. U ovoj priči susreću se dva naroda predstavljena povijesnim i kulturnim karakteristikama svake regije. Kako Matočec (2013) opisuje s jedne strane su kalnički šljivari čiji je identitet oblikovan hrabrim činom iz 1242. godine kada su u teškom trenutku domišljato nahranili hrvatsko-ugarskog kralja Belu IV. i njegovu vojsku šljivama, osiguravši mu da preživi i tako sačuvali svoj grad neozlijeđenim od strane Tatara. Tatari su mislili kako će ih glađu natjerati da se predaju, ali šljivari su bili snalažljivi. Tako je ova zgoda prerasla u središnju temu legende o kalničkim šljivarima, gdje je i opravdala dodjelu plemićkih titula stanovnicima Kalnika. Međutim, križevački purgeri, koji su bili građani slobodnog kraljevskog grada, zavidjeli su na pravima i privilegijama koje su imali njihovi susjedi. Tako je započela dugogodišnja svađa koja je trajala sve dok se sin kalničkog kaštelana¹ nije zaljubio u kćer gradskog(varoškog) suca iz Križevaca. Njihova ljubav i vjenčanje bili su ključni trenuci pomirenja. Kako običaj naređuje, prije vjenčanja svatko od njih je u znak pomirenja nešto donio. Kalničani su iz tog razloga donijeli ono u čemu su bili najbolji, a to je rakija i vino, a Križevčani su pripremili vola. Pečenje vola i dan danas obilježava Križevačko veliko spravišće jer predstavlja autentičan doživljaj i simbol je zajedništva, slavlja i tradicije. Ono što je ključ same manifestacije je ustvari pomirenje dva naselja zbog ljubavi dvoje mladih ljudi čije je vjenčanje trajalo 3 dana te upravo iz tog razloga toliko traje i Križevačko veliko spravišće.

---

¹ nadzornik tvrđave ili zamka

5. POVIJESNI RAZVOJ KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠĆA

Svake godine u lipnju na odabrane dane, a to su uvijek petak, subota i nedjelja, održava se najvažnija manifestacija grada Križevaca, a to je Križevačko veliko spravišće. Manifestacija privlači posjetitelje iz samog grada, ali i okolnih mjesta. Ta tri dana, Službena internetska stranica Križevačkog velikog spravišća (<https://www.spravisce.com/>, datum pristupa: 5. 4. 2024) opisuje kako je centar grada zatvoren za promet, a na ulicama se mogu vidjeti mnogobrojni štandovi s raznim rukotvorinama, prigorskim jelima, vinom, nastupaju brojni domaći, ali i inozemni folklorni i puhački izvođači, na pozornici navečer nastupaju pjevači zabavne, ozbiljne i narodne glazbe, predstavljaju se lokalni obrtnici, tradicijski zanati, mogu se vidjeti razne izložbe, razna natjecanja, a temelj ove manifestacije je predstava o pomirbi kalničkih šljivara i križevačkih purgera. Međutim, kroz godine Spravišće je prolazilo kroz promjene, doživljavalo rast prilagođavajući se potrebama i interesima posjetitelja. U nastavku slijedi detaljna analiza evolucije Križevačkog velikog spravišća tijekom razdoblja od 1968. kada je sve započelo do 2018. godine, analizirajući promjene u programu, mjestu, sudionicima i ostalim bitnim elementima.

5.1. Križevačko veliko spravišće od 1968. do 1973. godine

Autori Abou Aldan i Ostojić (2018) obuhvatili su pet desetljeća povijesti i razvoja te navode kako je Križevačko veliko spravišće započelo svoj put davne 1968. godine, u razdoblju kada su u Hrvatskoj bile utemeljene i druge manifestacije koje su bile bazirane na pjesmi, plesu i folkloru, poput Vinkovačkih jeseni i Đakovačkih vezova. Sve je započelo kada je 23. travnja 1968. godine bio obnovljen običaj sviranja tamburaša pod starom lipom koji je trajao do Prvog svjetskog rata, a zatim naglo prestao. Dakle, obnova je bila prekretnica te je već sljedeće godine, 1969. događaj dobio naziv „Križevačke spelancije pod lipom“ gdje su i dalje ključnu ulogu imali tamburaši i zbor, a u program su bile uključene i turističko-ugostiteljske ponude. Naredne, 1970. godine uz aktivnu ulogu Turističkog saveza Grada Križevaca i glumca Drage Bahuna manifestacija je dobila još sveobuhvatniji karakter, organizirala se kao trodnevna što ostaje i dan danas te se upotrebljava naziv „Križevačko veliko spravišće.“ U program su se 1971. godine uvele dvije nove figure: Varoški sudac i Kalnički kaštelan, koji su spomenuti i u legendi, a predstavljaju identitet i zaštitni znak ove manifestacije. Slavko Balog je tumačio Kalničkog kaštelana, a Nikola Novosel Kalničkog kaštelana, ali su uloge zamijenili sljedeće godine te se narednih četrdeset godina ništa nije promijenilo. Dodalo se još glumaca kroz godine tako da uz njih dvoje u predstavi glume i njihove obitelji i svatovski gosti. Spravišće počinje u petak kada

se održava prvi dio predstave „Pomirba“, zatim u subotu drugi dio pod nazivom „Svatovi“, a posljednji dio predstave predviđen je za nedjelju i nosi naziv „Ponovna svađa.“ Predstava se održava na kajkavskom narječju od tog dana pa sve do danas što ukazuje na svjesnost Prigoraca koliko narječje pridonosi identitetu, a u predstavi glume glumci amateri. Spravišće je, dakle, bilo planirano za travanj kao i svake godine, međutim 1972. godine došlo je do pojave velikih boginja, a program se odgodio do početka lipnja. Novi termin pokazao se pogodnijim i ustalio se i danas. Tada je manifestacija privlačila ogroman broj posjetitelja, posebice lokalne zajednice, a to je ono što se danas također nije promijenilo. Ono što nije ostalo isto je to da se Spravišće u početku odvijalo u Gornjem gradu, od kapele sv. Ladislava do kapele sv. Roka. Dakle, manifestacija je ustvari svoj put započela kao pučka svečanost koja je okarakterizirana prisustvom tradicijskih zanata poput lončara i licitara te raznim oblicima razonode za sve generacije. I dalje su važnu ulogu imali tamburaši te sama lokalna zajednica jer su u pripremu i uređenje grada bili uključeni svi.

5.2. Križevačko veliko spravišće od 1974. do 2015. godine

Autori Abou Aldan i Ostočić (2018) objašnjavaju kako je tijekom razdoblja od 1974. do 1978. Spravišće zadržalo lokaciju svog programa u Gornjem gradu što je predstavljalo održavanje tradicije i prepoznatljivog okruženja. Dugogodišnje gostovanje poznatih glumaca se nastavilo, poput Martina Sagnera ili Smiljke Bencet koji su sudjelovali u predstavi (poznati su po ulozi Dudeka i Regice), a ono što je važno spomenuti je da se 2. lipnja 1991. godine održala i predstava njima u čast i u čast njihovog prvog dolaska kao gostiju pod nazivom „Gruntovec moj dom“. Ovim potezom nastojalo se prilagoditi tadašnjim trendovima, dok je folklorna prezentacija i dalje ostala dominantna karakteristika. Značajna promjena dogodila se 1979. godine kada je došlo do premještanja pozornice na Trg bana Lackovića, odnosno u Donji grad. Promjena je imala cilj oživljenja i tog dijela grada. Srce i dušu manifestacije predstavljala su kulturno-umjetnička društva koja više nisu bila samo iz okolice, već i iz šire regije, na primjer iz mađarskog mjesta Boglarlelle. Dodatnu dinamičnost programu donijele su nove uloge snage, zeta i ceh meštra, doprinoseći elementima povijesti i običaja. Od 1984. do 1988. godine lokacija biva opet promijenjena i tadašnje mjesto joj je bilo na Nemčićevom trgu. Novost je uvođenje pjevača amatera. Zanimljiva činjenica je da od 29 puta održavanja manifestacije, samo je četiri puta vrijeme bilo sunčano. Jedinstvena godina koja se izdvajala bila je 1999. zato što te godine nije bilo „vjenčanja“, već je fokus bio na Križevačkim štatutima. Godine 2002. Spravišće je proslavilo značajan jubilej – 35. godišnjicu, a brojem posjetitelja od 30 tisuća potvrđuje se da

je Spravišće više od folklorne manifestacije. Nadalje, 2005. godine manifestacija je dobila spektakularan novitet, vatromet, koji je senzacija za mnoge i dan danas. Sljedeće godine, uloga Varoškog suca posljednji je put bila u rukama Slavka Baloga koji je ostao zapamćen kao jedan od najvažnijih likova, ali i ljudi, a 2010. godinu obilježila je njegova smrt. Ono što je još bilo ključno za ovu godinu je da počele stizati kritike vezane uz modernizaciju manifestacije. Za one koji vole aktivni odmor, 2012. godine organizirani su sportski sadržaji poput nogometnih i košarkaških turnira te biciklijade. Ovi programi privukli su brojne sudionike i doprinijeli raznovrsnosti manifestacije. Manifestacija je uključivala i niz drugih zanimljivih sadržaja: nastup mažoretkinja s energičnim plesovima i atraktivnim koreografijama, gastronomske sadržaje s natjecanjima u kuhanju i izložbom vina, degustacije i vinska druženja po Križevačkim statutima, sajam antikviteta i starih zanata koji je privukao ljubitelje starina i kolekcionare. Tijekom 2014. godine održan je program „Večer vina i čvaraka“ koji se ustalio u program te se održava i dalje, isto kao i „Štruklijada“ te sajam malih životinja. Međutim ovdje nedostaju domaće životinje poput krava, magaraca i slično. Prije početka predstave kroz grad prolazi svečana povorka glumaca. Jedinstvena prilika za upoznavanje posjetitelja s korijenima Križevaca bila je 2015. godine kada je održana izložba „Križevci grad statuta“ i izložba „Križevačke čipkarnice“. Te godine izvedena je glazba na kraju prvog dana iz filma „Tko pjeva zlo ne misli“ u kojem je prisutnost zakona iz Statuta.

6. KRIŽEVAČKI ŠTATUTI

Društvo za očuvanje križevačke baštine „Križevački statuti“ (2023) opisuje Križevačke statute, njihov nastanak te kaže kako riječ „statuti“ dolazi od latinske riječi „statutum“, što bi se prevelo kao zakon, poslovnik ili pravilnik. Njima su bile obuhvaćene dužnosti, prava, smjernice i povlastice građana. Nastanak samih statuta nije poznat, no postoje dvije legende koje ukazuju na okolnosti pod kojima su mogli nastati. Prema prvoj legendi, stranci koji su posjećivali Hrvatsku, ali i konkretno Križevce zlorabili su gostoljubivost lokalnog stanovništva što je dovodilo do raznih neželjenih situacija i sukoba na raznim veselicama. Kako bi se riješio taj problem, varoški sudac je organizirao spravišče, odnosno skupštinu na kojoj su se regulirala pravila. Druga legenda je povezana s purgerima i šljivarima te njihovom dugogodišnjom svađom koja je prekinuta ljubavlju mladića s Kalnika i djevojke iz Križevaca, a da bi se vjenčali trebali su pomiriti ta dva naselja i svoje obitelji. Kako bi sve prošlo u najboljem redu, križevački kaštelan, varoški sudac i križevački notarijuš donijeli su pravila ponašanja koja su se morala poštivati. Prema Križevačkim statutima, svako društvo je obavezno održati tri zdravice: za pajdaše, ljepši spol i domovinu. Križevački statuti uz samu legendu, temelj su Križevačkom velikom spravišču.

6.1. Poveznica Križevačkih statuta i Križevačkog velikog spravišča

Križevačko veliko spravišče oživljava legendu pomirenja kroz predstavu koja traje tri dana. Matočec (2013) naglašava povezanost Štatuta s cjelokupnom manifestacijom, samim gradom, a posebice s predstavom koja se održava na pozornici na Trgu Josipa Jurja Strossmayera. Prvi dio predstave održava se u petak i simbolizira pomirenje u kojem se oba naroda prisjećaju svoje prošlosti te izabiru osobe prema pravilima Križevačkih statuta bez kojih veselice ne mogu proći i koji imaju određene zadatke propisane istim tim pravilima. Važne osobe su stoloravnatelj, fiškuš - zadužen za pune čaše vina, vunbacitelj - zadužen za održavanje reda, peharnik, kantušminister-pjevač, a još neki od važnih likova u samoj predstavi su varoški sudac kojemu gradonačelnik grada Križevaca predaje ključeve na tri dana tijekom manifestacije, zatim sučeva žena, notarijuš - gradski zapisničar, njegov pomoćnik, likovi purgera i šljivara, kalnički kaštelan i njegova žena te Julček i Tilčika, mladi zaljubljeni par. Zbog njihove ljubavi i pomirenja ispijaju zdravicu pajdašiji, ljepšem spolu i domovini, upravo prema pravilima Štatuta. Nadalje, u subotu se održavaju svatovi, a u nedjelju posljednji dio predstave, ponovna svađa koja nagoviješta kako će se sljedeće godine opet dva naselja miriti, pozivajući posjetitelje da dođu i očuvaju tradiciju ove manifestacije.

7. USPOREDNA ANALIZA PROGRAMA KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠĆA

Manifestacija koja se održava u Križevcima već više od 50 godina, prava je riznica kulture, tradicije i zabave. ” Izložbe, nastupi domaćih i stranih puhačkih i folklornih skupina, književne večeri, prikazivanje tradicijskih zanata, obrtništva, prigorskih jela i vina, sportska natjecanja, koncerti raznih izvođača samo su neki od aktivnosti koje karakteriziraju ovu manifestaciju.“ (Turistička zajednica Grada Križevaca, 2018). Dakle, tijekom tri dana moguće je upoznati se s temeljnim tradicionalnim vrijednostima ovog grada. Uz bogat program, organizirane su vožnje kočijama gradom, a mogući su i obilasci kulturno-povijesnih znamenitosti grada. Vukobratić (2022) ukazuje da postoje još dvije vrste programa uz ključnu dramsku predstavu i večernje koncerte, a to su gore navedeni događaji koji su i dalje dio službenog programa manifestacije, a druga vrsta programa, odnosno događanja organizirana je od privatnih vlasnika kafića i restorana te se takve aktivnosti ne prikazuju u najavama. Ugostitelji nude usluge tako što proširuju svoje terase ili ih nude na trgu u unajmljenim šatorima. U nastavku slijedi usporedba programa iz 2016., 2018. te 2023. godine, analizirajući raznolikost i bogatstvo programa, promjene u programima te učestalost pojedinih sadržaja.

Analiza programa koja je vidljiva iz slike 1., slike 2. te slike 3. ukazuje na kontinuitet pojedinih elemenata koji su postali prepoznatljivi za ovu manifestaciju. Kroz godine postoje obrasci u ponudi aktivnosti, odnosno samog sadržaja za različite skupine posjetitelja. Kao jedan od ponavljajućih primjera aktivnosti kroz dugi niz godina je sajam malih životinja koji ukazuje na popularnost ovog događaja omogućavajući posjetiteljima interakciju s različitim vrstama domaćih životinja. Nadalje, Malo veliko spravišće također je redoviti dio manifestacije koji okuplja djecu iz gradskih dječjih vrtića, osnovnih škola te škola iz okružnih područja uz sudjelovanje Križevačkih mažoretkinja. Provedbu ovog događanja organizira Pučko otvoreno učilište Križevci, a dječja gradonačelnica otvara program te započinje prilika za najmlađe da izraze svoje talente kroz razne pjevačke i plesne nastupe koje su pripremili. Na ovaj način naglašava se važnost sudjelovanja djece u kulturnom životu grada te se nastoji privući obitelji kao važne posjetitelje manifestacije. Zatim, tradicionalna svečana povorka Križevačkih šljivara i Kalničkih purgera u 20:30 sati predstavlja ključni dio manifestacije te simbolizira pomirenje dva naselja, a nakon toga u 21:00 svake godine započinje najvažniji dio Spravišća, a to je predstava čije je detaljno opisivanje već provedeno u prethodnom naslovu, stoga se ovdje neće ponavljati. Međutim, promjena u programu 2023. godine, misleći na izostanak predstave u subotu ukazuje na fleksibilnost u planiranju sadržaja manifestacije. Nadalje, vrlo je važno spomenuti obrazovno-

zabavni program, Sigurno i vješto u prometu, čija sama riječ ukazuje na važnost odgovornog ponašanja u prometu. Zatim Međunarodni boćarski turnir i Križevačko nogometno spravišće također su važni sportski događaji koji privlače razne natjecatelje i posjetitelje te dodaju dinamiku Spravišću. Nadalje, vidljivo je ponavljanje gastronomskog sadržaja, Večer vina i čvaraka gdje posjetitelji imaju mogućnost uživanja u autentičnim specijalitetima i ukusima regije opušajući se uz tradicionalnu glazbu. Osim toga, još neke od gastronomskih ponuda koje privlače posjetitelje već dugi niz godina su Pivišće te Štruklijada u kojoj se ljudi mogu opredijeliti hoće li sudjelovati u natjecanju u izradi ili samo u konzumiranju. Suvremeno obilježje Spravišća kao noviji sadržaj ponude je u organizaciji Udruge K.V.A.R.K. , Križevački ulični festival edukacije i razbibrige (K.U.F.E.R.). Culturenet.hr (2022, <https://www.culturenet.hr/hr/k-u-f-e-r-festival-2022-u-krizevcima/181343>) objašnjava kako se kroz ovu platformu nude djeci, mladima ali i ostaloj zainteresiranoj publici razni kreativni sadržaji koji reflektiraju kontinuirani i predani angažman organizacije usmjeren doprinošenju kulturnoj ponudi grada. Neizostavni dio ovog festivala je ponuda elektronske glazbe u večernjim satima, a 2023. godine je u ponudi bio Loop Cirkus koji spaja cirkuske elemente s glazbom te Vatrene show kojemu je cilj oduševiti publiku raznim izvedbama i efektima. Glazbeni program u kasnim večernjim satima, konkretnije u 22:00 ili u 22:30, stvara zabavnu i veselu atmosferu. Raznoliki izbor izvođača ukazuje na želju da se zadovolje različiti glazbeni ukusi. Neki od primjera izvođača su Mladen Grdović i Maja Šuput koji su poznati po zabavnim i energičnim nastupima. Zatim rock bendovi s dugogodišnjim karijerama poput Crvene jabuke ili Opće opasnosti, privlače široku publiku i stvaraju atmosferu zajedništva. Isto tako, prisustvovali su i Klapa Iskon, Zvonko Bogdan ili TS Fijaker i Cure iz Centra. Iako nije naveden na slici, neodvojiv dio manifestacije koji pruža dodatnu zabavu i atrakciju za posjetitelje svih uzrasta je lunapark.

Svake godine, organizatori Spravišća uz glavni sadržaj programa uključuju i nove raznovrsne sadržaje kako bi privukli različite skupine ljudi što rezultira većim brojem posjetitelja te kako bi manifestacija ostala kroz godine privlačna i uspješna. Tako je 2016. godine održana Sveta misa za povijesne postrojbe Hrvatske vojske što naglašava važnost poštovanja prema vojsci i njenom nasljeđu. Iste te godine organiziran je i Koncert zbora Matice umirovljenika Križevci. Tržnica knjiga na kojoj su ljubitelji knjiga mogli pronaći naslove za svoje police, a knjige na koje su naišli bile su rabljene, otpisane ili donirane organizirana je 2018. godine, a te godine održane su i Spravišćanske pjesme i ples koje promiču razne folklorne grupe. Također jedna od gastronomskih ponuda, Gvercijada, ubačena je u program i održana 2023. godine gdje su posjetitelji degustirali

gverc² te izabrali najboljeg. Aktivnost koja je nadahnuta legendom o Purgerima i Šljivarima te dodaje element folklornoj priči je okupljanje uz vola na ražnju i uz tamburaše.

Slika 1 Program sadržaja Križevačkog velikog spravišča 2016. godine

Sto i sto je zrokov zakaj narod hrli na Križevačko veliko spravišče.

Tu se pajdaši stari zideju, na stoječ ili sedeć kupicu domačeg vina spijeju, kotlovinu koštaju, zabadau se huncutarijami glumcov nasmejuju, natancaju se na mužiku koju si sami zbereju, a na kraju si iz sega grla zapopveleju. Ak je nešće dobre sreće more si i pucu najti, a to vu denešnji eri otuđenosti nikak ni zanemarujući faktor...

... Zato, će ste si splanerali srcu i duši oduška dati, sikkak udružite svoje potisnute želje s kakvim dobrostojećim titulušom – i mam vam bu pot oprošteno. A bolšega tituluša nek je Križevačko veliko spravišče nebute, verujete na reč, tak lefko našli.

I zato – Vivat spravišče!

PETAK, 10. lipnja 2016.

10:00 do 20:00 SAJAM MALIH ŽIVOTINJA
Bivše kino Kalnik
(Društvo za uzgoj malih životinja Križevci 1974.)

16:30 8. TURNIR KVARTOVA "Bazeni 2015"
Bukvičev igralište (kod Latina)

17:00 MALO VELIKO SPRAVIŠČE
Pozornica Spravišča (Pučko otvoreno učilište)

18:00 REVIJALNA UTAKMICA IGRAČA 1982/83 – 1984/85
Gradski stadion

20:30 SVEČANA POVORKA KRIŽEVČANA I KALNIČKIH ŠLJIVARA

21:00 SVEČANO OTVORENJE I SPELANCIJA PO KRIŽEVAČKIM STATUTIMA: „POMIRBA KRIŽEVAČKIH PURGERA I KALNIČKIH ŠLJIVARA - SNOBOKI“
predstava 1. dio, Pozornica Spravišča

22:00 VELIKI VATROMET SPRAVIŠČA

22:15 MLADEN GRDOVIĆ - koncert na pozornici Spravišča

22:30 SKAVILLE PARTY
Atrij likovne galerije, Nemčićev trg

SUBOTA, 11. lipnja 2016.

9:00 SIGURNO I VIJEŠTO U PROMETU
Tig J.J. Strossmayera (HAK Križevci)

9:30 MEĐUNARODNI BOČARSKI TURNIR
Bočalište kod Sportske dvorane OŠ Ljudevita Modeca (Bočarski klub Bulin-Pan)

10:00 KRIŽEVAČKO NOGOMETNO SPRAVIŠČE: TURNIR PILIČA I PICEKA, Gradski stadion

10:00 do 20:00 SAJAM MALIH ŽIVOTINJA
Bivše kino Kalnik, (Društvo za uzgoj malih životinja Križevci 1974.)

11:00 ŽENSKI ODBOJKAŠKI TURNIR
Gimnazijsko igralište, (ŽOK Križevci)

11:00 GDJE LI RASTE ZDRAVA HRANA USRED POLJALI STANA - predstava za djecu (Šarni svijet)
Dvorana TIC-a, Tig J.J. Strossmayera 5

11:00 SVETA MISA ZA POVIJESNE POSTROJBE HRVATSKE VOJSKE, Župna crkva Sv. Ane

13:00-18:00 OTVORENA VRATA KRIŽEVAČKIH CRKVI – Crkva Sv. Ane, Kapela Sv. Marka (Župa Sv. Ane, Odred izviđača Kalnik)

13:00-17:00 PROMATRANJE SUNCA TELESKOPOM
Nemčićev trg (Udruga Perzeidi)

15:00 KOŠARKAŠKI TURNIR VETERANA (VKK „Pliva“ Zagreb, VKK „Podravec“ Virje, VKK „Petar Zrinski“ Vrbovec, Križevački košarkaški veterani)
Sportska dvorana OŠ Ljudevita Modeca (Križevački košarkaški veterani)

16:00 ŽUPANIJSKO NATJECANJE ZBOROVA I MALIH IJVEVAČKIH SASTAVA
Podrumska dvorana Hrvatski dom (HPD Kalnik-Križevci)

18:00 POOHFFEST – REVUJA PUHAČKIH ORKESTARA
Pozornica Spravišča (Gradski puhački orkestar Križevci)

19:00 FOLKLORNI ANSAMBL - ZDRUŽENIE NA PENZIONERI NA OPŠTINA KOČANI, MAKEDONIJA - nastup
Pozornica Spravišča i Tig J.J. Strossmayera

20:30 SVEČANA POVORKA KRIŽEVČANA I KALNIČKIH ŠLJIVARA I MIMOHOĐ POVIJESNIH POSTROJBI HRVATSKE VOJSKE

20:40 PREDSTAVLJANJE POVIJESNIH POSTROJBI, PREDAJA PRIJAVKA GRADONAČELNIKU

21:00 SPELANCIJA PO KRIŽEVAČKIM STATUTIMA: „POMIRBA KRIŽEVAČKIH PURGERA I KALNIČKIH ŠLJIVARA: SVATI“ predstava 2. dio, Pozornica Spravišča

21:15 VEČER VINA I ČVARAKA UZ TS „IDILA“
Atrij likovne galerije, Nemčićev trg

22:00-24:00 PROMATRANJE NOČNOG NEBA
Bivša Vojarna (Udruga Perzeidi)

22:00 TS FIJAKER & Care Iz Centra – C.I.C.E
koncert na pozornici Spravišča

NEDJELJA, 12. lipnja 2016.

8:00 do 14:00 SAJAM MALIH ŽIVOTINJA
Bivše kino Kalnik, (Društvo za uzgoj malih životinja Križevci 1974.)

10:00 KRIŽEVAČKO NOGOMETNO SPRAVIŠČE – TURNIR U-8, U-10, U-12, Gradski stadion

10:00 PRVENSTVENA UTAKMICA II. ZAGREBAČKE BOČARSKE LIGE (BK BULIN PAN – BK ŠIBICE ZAPREŠIĆ)
Bočalište kod Sportske dvorane OŠ Ljudevita Modeca (Bočarski klub Bulin-Pan)

10:00 BOXTROLLS, animirani film, sinkronizirano na hrvatski –matineja (96 minuta)
Multimedijaski kulturni centar Knjižnice

11:00-16:00 OTVORENA VRATA KRIŽEVAČKIH CRKVI – Crkva Sv. Ane, Kapela Sv. Marka (Župa Sv. Ane, Odred izviđača Kalnik)

11:00-20:00 KONJIČKE IGRE POTKALNIČKOG KRAJA
zeleni površina iza hangara bivše Vojarne, (Udruga Potkalničkih konjara)

11:00 ŠTRUKLIJADA - izbor prvih štrukli Križevaca
Tig J.J. Strossmayera i pozornica Spravišča

11:00 ZAVRŠNA PRODUKCIJA PLESNOG STUDIJA POU KRIŽEVCI, Velika dvorana Hrvatskog doma

11:30 BICIKLIJADA KRIŽEVAČKIM KRAJEM
Polazak sa Tрга J.J. Strossmayera, (Križevačka udruga biciklista, Udruga POLINE)

13:00 LOVCI SVOME GRADU
zeleni površina iza hangara bivše Vojarne, (LD „FAZAN RUŠEVAC“, LD „SV. HUBERT“)

18:00 RASPLESANE KRIŽEVAČKE MAŽORETKINJE
Tig J.J. Strossmayera

18:30 KONCERT - ZBOR MATICE UMIROVLJENIKA KRIŽEVCI, Pozornica Spravišča

18:45 FOLKLORNO PREDVEČERJE, Pozornica Spravišča

19:00 SOLISTIČKI KONCERT: ANA FORTUNA, pratnja Marko Durakić (orgulje), Crkva Sv. Ane

20:30 SVEČANA POVORKA KRIŽEVČANA I KALNIČKIH ŠLJIVARA

21:00 SPELANCIJA PO KRIŽEVAČKIM STATUTIMA: „POMIRBA KRIŽEVAČKIH PURGERA I KALNIČKIH ŠLJIVARA: PONOVO SVADA“, predstava 3. dio, Pozornica Spravišča

21:45 MAJA ŠUPUT - koncert na pozornici Spravišča

22:00 ORIDANO GUITAR TRIO
(Elvis Penava, Orjen Ridanović, Milivoj Majdak) - koncert Atrij likovne galerije, Nemčićev trg

Izvor: Službena stranica Grad Križevci, <https://arhiva.krizevci.hr/index.php/rss/1566-ovog-vikenda-49-krizevacko-veliko-spravisce> (22.4.2024.)

² Piće koje se sprema od prokuhane medovine.

Slika 2 Program sadržaja Križevačkog velikog spravišča 2018. godine

ČETVRTAK 14.06.2018.	SUBOTA 16.06.2018.	NEDJELJA 17.06.2018.
18:00 PRVI PLESAK Pozornica	9:00 SIGURNO I VJEŠTO U PROMETU Trg J.J. Strossmayera	10:00 KRIŽEVAČKO NOGOMETNO SPRAVIŠĆE Gradski stadion
PETAK 15.06.2018.	9:00-13:00 TRŽNICA KNJIGA Atrij Gradske knjižnice „Franjo Marković“	12:00 LOVCI SVOME GRADU Trg J.J. Strossmayera
17:00 MALO VELIKO SPRAVIŠĆE Pozornica	9:30 MEĐUNARODNI BOČARSKI TURNIR Bocajlište kod Sportske dvorane OS LJ. Modeta	14:00 SAJAM VINILA Dvorište Inkubatora (iza Zagrebačke banke)
18:00 REVIVALNA NOGOMETNA UTAKMICA Gradski stadion	10:00 KRIŽEVAČKO NOGOMETNO SPRAVIŠĆE Gradski stadion	14:00 LIKOVNA RADIONICA ZA DJECU I MLADE Dvorište Inkubatora (iza Zagrebačke banke)
19:00 KESTEN I PAPAJA-PREDSTAVA Nemčićev trg	10:00 BICIKLIJADA Trg J.J. Strossmayera	14:00 KONJIČKE IGRE POTKALNIČKOG KRAJA Zelena površina iza RCTP-a
20:00 SOLO TOČKA NA SVILI - AKROBATSKA PREDSTAVA Nemčićev trg	10:00 YOGA & VEGE KLOPA Nemčićev trg	16:00 ŠTRUKLIJADA Atrij likovne galerije
20:30 SVEČANA POVORKA KRIŽEVAČKIH PURGERA I KALNIČKIH ŠLJIVARA Hotel - Pozornica	11:00 ŽENSKI ODOBJAŠKI TURNIR Igralište gimnazija	17:30 SPRAVIŠĆANSKE PJESME I PLES Trg J.J. Strossmayera / pozornica
21:00 PIVIŠĆE Atrij likovne galerije	11:00 KREATIVNA RADIONICA ZA ODRASLE Nemčićev trg	18:00 POKAZNA TOČKA ŽONGLERSKE SKUPINE KUFER Nemčićev trg
21:00 PREDSTAVA POMIRBE, 1.dio „Pomirba Križevačkih purgera i Kalničkih šljivara: SNOBOKI“ Pozornica	13:00 KOŠARKAŠKI TURNIR VETERANA Sportska dvorana Gimnazije	18:30 NISKE POBUDE I VISOKE PETE - ŽONGLERSKI SHOW Nemčićev trg
22:00 FENG SHUI- GLAZBENO-PLESNI SHOW SA VATROM Nemčićev trg	14:00 RADIONICA ŽONGLIRANJA/ZRAČNIH AKROBACIJA Nemčićev trg	20:00 AKROBATSKI SHOW-DUO NA PLESNOM TRAPEZU Nemčićev trg
22:15 VATROMET Centar grada	16:30 KRIŽEVAČKO KVIZIŠĆE Atrij likovne galerije	20:30 SVEČANA POVORKA KRIŽEVAČANA I KALNIČKIH ŠLJIVARA Hotel - pozornica
22:30 OPĆA OPASNOST Pozornica	18:00 POOHFEST Pozornica	21:00 PREDSTAVA POMIRBE, 3.dio „Pomirba Križevačkih purgera i Kalničkih šljivara: PONOVO SVABA“ Pozornica
0:00 DJ SHOW Dvorište Inkubatora (iza Zagrebačke banke)	19:00 KLAUN LUDEK I ŠAŠAVO ŠALABAŽANJE Nemčićev trg	22:00 EL CRIC ŽONGLERSKI SHOW Nemčićev trg
0:30 SCUTTLE BUTTIN BLUES BAND Pozornica	20:30 SVEČANA POVORKA KRIŽEVAČANA I KALNIČKIH ŠLJIVARA Hotel - pozornica	22:30 CRVENA JABUKA Pozornica
	20:40 PREDSTAVLJANJE POVIJESNIH POSTROJBI Trg J.J. Strossmayera	
	21:00 PREDSTAVA POMIRBE, 2.dio „Pomirba Križevačkih purgera i Kalničkih šljivara: SVATI“ Pozornica	
	21:00 VEČER VINA I ČVARAKA Dvorište Porezne uprave	
	22:00 VATRENI SHOW LAS CALAVERAS Nemčićev trg	
	22:30 ZVONKO BOGDAN Pozornica	
	0:00 DJ MARIO KOVAČ Dvorište Inkubatora (iza Zagrebačke banke)	

LEGENDA: Sport (plavo), Glazbeni nastupi (zeleno), Kufur (crveno), Ostalo (bijelo)

Izvor: Službena Facebook stranica Križevačkog velikog spravišča, https://www.facebook.com/photo?fbid=1931923806818308&set=a.1897523050258384&locale=hr_HR (22.4.2024.)

Slika 3 Program sadržaja Križevačkog velikog spravišča 2023. godine

PETAK 2. LIPNJA 2023.	SUBOTA 3. LIPNJA 2023.	NEDJELJA 4. LIPNJA 2023.
17:00 Križevačko malo spravišće Strossmayerov trg, glavna pozornica	9:00 Dječja spravišćijada znanosti i kulture Ljetna pozornica	21:00 Noćno promatranje neba Zvezdarnica
18:00 Suvremenost tradicije - Igor Galaš, Dalja Katavić i Mario Treščec Nemčićev trg	9:00 Sigurno i vješto u prometu Strossmayerov trg	22:00 K.U.F.E.R.: RESET program elektronske glazbe Dvorište galerije K2
19:00 Raspjevani glazbeni prozori Nemčićev trg, ispred Glazbene škole Alberta Štrige Križevci	9:30 Projekt ZUBIČ - javna edukacija djece o oralnom zdravlju i higijeni Strossmayerov trg	23:00 Koncert: Matija Cvek Strossmayerov trg, glavna pozornica
19:00 K.U.F.E.R.: Izložba Studenti Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu "Baza poteza" Dvorište Galerije K2	12:00 Dnevno promatranje neba Nemčićev trg	
20:00 K.U.F.E.R.: Loop cirkus i Cirkultura "Grand Hotel Cirkus Kabare" Dvorište Galerije K2	13:00 Svatovski vol na ražnju uz tamburaše Strossmayerov trg, kod paviljona	10:00 Keramičarska radionica izrade bilikuma Nemčićev trg
20:30 Svečana povorka otvorenja Spravišča Hotel Kalnik - Strossmayerov trg, glavna pozornica	17:00 Rasplesane Križevačke mažoretkinje Strossmayerov trg, glavna pozornica	12:00 Dnevno promatranje neba Nemčićev trg
21:00 Predstava pomirbe križevačkih purgera i kalničkih šljivara Strossmayerov trg, glavna pozornica	17:30 Nastup KUD-a Prigorje Strossmayerov trg, kod paviljona	13:00 Nekaj se finoga kuha pri lovcima! Strossmayerov trg
21:00 K.U.F.E.R.: Tricycle Trauma - Uzemljenje Dvorište Galerije K2	18:00 K.U.F.E.R.: Tricycle Trauma - Konstruktivni Kabare Nemčićev trg	16:00 Križevačka štruklijada Strossmayerov trg
21:00 Pivišće Atrij Likovne galerije	19:00 K.U.F.E.R.: Cirkultura - Sadću i Budem - U svom filmu Nemčićev trg	17:00 Gverciljada Strossmayerov trg
21:00 Noćno promatranje neba Zvezdarnica	19:30 Predstavljanje povijesnih postrojbi i pucanje iz topa Strossmayerov trg	18:00 Europa pleše u Križevcima Strossmayerov trg, glavna pozornica
22:00 Vatromet Strossmayerov trg	20:00 Večer vina i čvaraka Zakmarđjeva ulica, dvorište Porezne uprave	19:00 K.U.F.E.R.: Cirkorama - Duo šmizla Nemčićev trg
22:00 K.U.F.E.R.: DJ Mario Kovač Dvorište Galerije K2	20:30 K.U.F.E.R.: Loop Cirkus - Fayarrgh! Vatreni show Nemčićev trg	20:00 K.U.F.E.R.: Tricycle Trauma - U Prazno Nemčićev trg
22:30 Koncert: Marko Kutlić Strossmayerov trg, glavna pozornica	21:00 Koncert: Klapa Iskon Strossmayerov trg, glavna pozornica	20:30 K.U.F.E.R.: Vodorige - Mad Sun Rises Vatreni show Nemčićev trg
		21:00 Predstava Ponovo svada Strossmayerov trg, glavna pozornica
		22:30 Koncert: Dražen Zečić Strossmayerov trg, glavna pozornica

Izvor: Službena stranica Križevačkog velikog spravišča, <https://www.spravisce.com/program/> (22.4.2024.)

8. FINANCIJSKI OKVIR KRIŽEVAČKOG VELIKOG SPRAVIŠĆA

Što se tiče financijskog okvira manifestacije, u nastavku će biti obuhvaćena sažeta i kratka analiza od 2016. do 2023. godine te detaljniji osvrt na 2023. godinu kroz izvještaje Turističke zajednice grada Križevci.

Kroz godine, kao što je vidljivo u godišnjim izvješćima Turističke zajednice (<https://www.visitkrizevci.hr/dokumenti/dokumenti-5/>, datum pristupa: 17. 4. 2024.), Spravišće bilježi značajne promjene u svojoj financijskoj strukturi. Dakle, 2016. godine manifestacija je pružila raznolik program i tada je postignuta rekordna posjećenost i vrlo pozitivni komentari publike te su ostvareni prihodi i rashodi od 377.895 kuna. Ipak, sljedeća godina preuzela je mjesto rekordnog broja posjetitelja i nadmašila sva očekivanja, s ostvarenim prihodom od 432.172 kuna. Godine 2018. Turistička zajednica je odradila samo nekoliko zadataka što se tiče organizacije, a nije provodila cjelokupnu organizaciju kao ostalih godina te osigurala 30.000 kuna, a 2019. godine ostvareni su prihodi u iznosu od 521.465 kuna te rashodi u iznosu od 515.595,45 kuna. Naredne godine, Turistička zajednica je krenula s pripremama, međutim pandemija COVID-19 spriječila je održavanje manifestacije. Iz istog razloga i 2021. bila je izuzetno teška godina što se vidjelo u padu prihoda (437.807,79) u odnosu na planirane prihode koji su bili 545.000 kuna. Godina 2022. napokon je obilježena povratkom snažnih financijskih rezultata te se te iste godine uložilo u poboljšanje infrastrukture manifestacije i u opremu, a iznos ostvarenih prihoda iznosio je 603.376,50 kuna. Ukupno gledajući, manifestacija pokazuje izuzetan rast kroz godine zbog kontinuiranog rada organizatora u ulaganju u program, infrastrukturu te promociju.

8.1. Promocija i oglašavanje

Promocija i oglašavanje važni su za privlačenje posjetitelja kroz različite marketinške kanale. Podaci su objavljeni u financijskim izvještajima Turističke zajednice grada Križevci (<https://www.visitkrizevci.hr/dokumenti/dokumenti-5/>, datum pristupa: 17. 4. 2024.). Godine 2017. bilo je izazovno zbog održavanja predizborne kampanje pa je došlo do ograničenja u oglašavanju zbog već zauzetih oglasnih pozicija. U 2018. godini za promociju je bila zadužena tvrtka Epikratos koja je pružala savjete o promociji i upravljanju društvenim mrežama, a tvrtka Division4vision tiskala je promotivne materijale. Promocija je također bila prisutna na internetskim stranicama TZ grada Križevaca i njihovoj Facebook stranici te na portalima www.prigorje.hr, www.krizevci.info, ePodravina.hr. Isto tako i u tiskanim medijima poput Podravskog lista, putem radija (Radio Koprivnica i Radio Križevci) koji je svakodnevno

najavljivao manifestaciju te je manifestaciju medijski popratila Varaždinska televizija. Godine 2019. tiskano je 10.000 komada letaka programa manifestacije, dok je distribucija bila široko rasprostranjena putem poštanskih usluga i različitih lokacija u gradu. Osim toga, web stranica Spravišća bila je osvježena radi pružanja ažuriranih informacija o programu. Manifestaciju su popratili prošlogodišnji portali te se povećao broj radio postaja, na primjer Radio Đurđevac, Alfa radio, Narodni radio i tako dalje te su postavljeni i jumbo plakati, konkretnije šestero njih. Narednih godina, slučaj je uglavnom isti što ukazuje na kontinuirano ulaganje u različite marketinške kanale kako bi se doprlo do različitih ciljnih skupina, a promocija širom grada povećala je vidljivost Spravišća među lokalnom zajednicom koja je najvažniji i najveći segment posjetitelja ove manifestacije.

8.2. Analiza financijskog okvira 2023. godine

Financijski izvještaj Turističke zajednice grada Križevci također pruža detaljniji uvid u prihode i rashode manifestacije. Iz fotografije se vidi da su ukupni prihodi iznosili 93.414,12 eura, a rashodi 91.401,37 eura što je rezultiralo neto dobitkom od 2.012,75 eura. Prihodi su rezultat prodaje mjestovine, financijske podrške Grada Križevaca, Koprivničko-križevačke županije, Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije te sponzorstva. Rashodi su podijeljeni u tri glavne kategorije. Prvo, organizacijski troškovi, koji obuhvaćaju troškove za pozornicu i razglas u iznosu od 34.963,47 eura, a to je ključno za izvođenje programa i predstava tijekom trodnevne manifestacije jer je pozornica glavno mjesto gdje se odvijaju aktivnosti, a razglas je neophodan za osiguravanje kvalitetnog zvuka. Zatim obuhvaćaju troškove osiguranja i tehničkog osoblja koje je zaduženo za postavljanje i održavanje opreme u iznosu od 2.808,09 eura, troškove za vatromet od 1.600,00 eura koji privlači pažnju posjetitelja te ostale prikazane troškove. Zatim slijede troškovi programa, koji uključuju trošak za predstavu u iznosu od 7.939,34 eura, a u te troškove spadaju troškovi za kostime, scenografiju te ostale rekvizite, nadalje troškovi koncerata koji zahtijevaju 22.965,34 eura i tako dalje. Posljednji troškovi su troškovi marketinga gdje spadaju troškovi za promociju, reklame i radio stanice u iznosu od 4.710,00 eura kojima je cilj privući i informirati što veći broj posjetitelja, zatim dizajn i tisak promidžbenih materijala poput plakata, letaka, programa događanja u iznosu od 3.485,00 eura te je ovdje spomenuta i web stranica koja ne zahtijeva dodatne troškove. Zaključno, primjećuje se da su organizacijski troškovi vrlo visoki, ali visoki su i prihodi koji to sve pokrivaju i ostvaruju pozitivan financijski rezultat i u analiziranom razdoblju, ali i kroz sve godine održavanja Križevačkog velikog spravišća.

Slika 4 Financijski izvještaj iz 2023. godine

PRIHODI	ostvarenje 2022 EUR	PRORAČUN 2023 EUR	Ostvarenje uplaćeno
Grad Križevci	39.817	44.500,00	39.800,00
Prodaja mjestovine	10.801	13.000,00	16.544,46
KCKŽ županija	3.982	4.000,00	6.636,00
TZ KCKŽ županije	3.584	3.600,00	7.933,66
Ostalo (sponzori, HTZ)	2.986	24.000,00	22.500,00
UKUPNO PRIHODI:	61.168,82	89.100,00	93.414,12
RASHODI			
1. ORGANIZACIJSKI TROŠKOVI	26.541	31.800,00	34.963,47
1.1 Troškovi pozornice I razglasa	9.539	14.000,00	14.078,00
1.2 Troškovi signalizacije	2.082	2.200,00	1.984,92
1.3 Troškovi osiguranja i tehničkog osoblja	1.966	2.000,00	2.808,09
1.4 ZAMP	1.109	1.200,00	1.390,22
1.5 Ugostiteljske usluge za izvođače	2.309	2.500,00	4.045,25
1.6 Ostali troškovi (rasvjeta, pošta, telefon, nagrade..)	8.209	8.300,00	9.056,99
1.7 Vatromet KVS	1.327	1.600,00	1.600,00
2. TROŠKOVI PROGRAMA	45.462	48.500,00	48.110,17
2.1 Pomirba kz purgera I kalničkih šljivara	8.936	10.000,00	7.939,34
2.2 Koncerti	21.779	22.000,00	22.965,63
2.3 Gostovanja (tamburaši, KUDovi, puhači)	2.097	2.200,00	458,63
2.4 Ostale prateće manifestacije	8.254	8.300,00	9.039,20
2.5 Ostali troškovi programa	4.396	6.000,00	7.707,37
3. TROŠKOVI MARKETINGA	8.097	8.800,00	8.327,73
3.1 Promocija, reklame, radio stanice	4.790	5.000,00	4.710,00
3.2 Dizajn I tisak promidžbenih materijala	3.175	3.500,00	3.485,00
3.3 Web stranica	-	-	-
3.4 Ostalo (zakup prostora citylight, jumbo)	133	300,00	132,73
UKUPNO RASHODI (1+2+3):	80.101	89.100,00	91.401,37
RAZLIKA PRIHODA I RASHODA:		-	2.012,75

Izvor: Službena stranica Turističke zajednice grada Križevci, <https://www.visitkrizevci.hr/wp-content/uploads/2024/03/Izvjesce-o-izvršenju-2023-Programa-rada-TZ-KZ.pdf> (25. 4. 2024.)

9. ISTRAŽIVANJE STAVOVA LOKALNE ZAJEDNICE O KRIŽEVAČKOM VELIKOM SPRAVIŠČU

U nastavku slijedi metodologija istraživanja, karakteristike uzorka, rezultati istraživanja prikazani s pomoću grafičkih prikaza koji prikazuju preferencije, percepcije, poznavanje, sudjelovanje te zadovoljstvo lokalne zajednice Križevačkim velikim spravišćem. Na samom kraju bit će preispitana ograničenja istraživanja koja utječu na rezultate te na samo istraživanje.

9.1. Metodologija istraživanja

Kao što je navedeno u uvodu na samom početku, veliki problem održavanju tradicije i autentičnosti Križevačkog velikog spravišća stvaraju neprestani izazovi modernizacije te promjenjiva očekivanja posjetitelja svake godine. Stoga se ovo istraživanje fokusira na razumijevanje stavova lokalne zajednice o Spravišću kako bi se identificirali ključni problemi te faktori koji utječu na njihovu percepciju. Predmet istraživanja je dakle, sama analiza stavova i zadovoljstva lokalnog stanovništva o različitim aspektima manifestacije, u što je uključeno njihovo poznavanje temelja ove manifestacije, analiza stavova o organizaciji, programu te promociji.

Ciljevi istraživanja

- Pružiti uvid u stavove i zadovoljstvo lokalne zajednice Križevačkim velikim spravišćem
- Identificirati najprivlačnije aspekte Križevačkog velikog spravišća
- Procijeniti učinkovitost marketinških strategija na privlačenje lokalne zajednice
- Ispitati poznavanje lokalne zajednice o temeljima nastanka manifestacije
- Identificirati eventualne nedostatke te prikupiti prijedloge lokalne zajednice o unapređenju glazbenog programa te promocije
- Proučiti uključenost, odnosno sudjelovanje zajednice u provedbi i organizaciji manifestacije
- Ispitati stavove lokalne zajednice o budućnosti manifestacije

Korišteno je opisno istraživanje koje je provedeno metodom ispitivanja koja omogućuje detaljan opis stavova i zadovoljstva zajednice o manifestaciji, a instrument istraživanja koji se koristio kako bi se dobio uvid u njihove stavove i mišljenja bio je anketni upitnik. Odabran je zato što je to učinkovito sredstvo za prikupljanje svih potrebnih podataka od većeg broja ispitanika u kratkom razdoblju te omogućuje statističku obradu. Anketni upitnik je izrađen

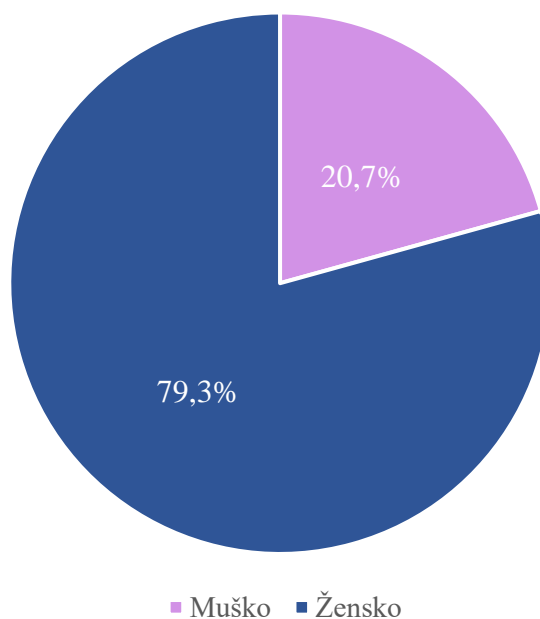
putem Google Obrazaca, koji je dostupan i jednostavan za korištenje, a istraživanje koje se provodilo putem njega odvijalo se u razdoblju od 7. svibnja 2024. do 22. svibnja 2024. godine. Važno je napomenuti kako je anketni upitnik bio anonimna te kako je za rješavanje bilo potrebno 5 do 10 minuta. Dakle, korišten je on-line uzorak, odnosno ispitanici su pozvani na sudjelovanje u istraživanju putem raznih Facebook grupa Križevaca, što je omogućilo doseg različitih demografskih skupina. Podaci koji su prikupljeni, obrađeni su koristeći se Excel softverom za obradu podataka gdje su oni sortirani te analizirani u skladu s ciljevima istraživanja.

9.2. Karakteristike uzorka

Za potrebe istraživanja prikupljeni su podaci od ukupno 116 ispitanika, a da bi mogli sudjelovati u istraživanju, ispitanici su morali ispuniti dva ključna uvjeta. Jedan od uvjeta bio je stanovanje u gradu Križevci ili okolici, a drugi uvjet bio je posjet Križevačkom velikom spravišću (barem jednom). Ovi uvjeti odabrani su zbog relevantnijih stavova i iskustava lokalne zajednice o manifestaciji što omogućuje preciznije i adekvatnije rezultate. Ključne demografske varijable obuhvaćene ovim ispitivanjem su spol i dob te će biti prikazane putem grafikona u nastavku radi boljeg pregleda.

Na grafikonu 1. na sljedećoj stranici vidljivo je prevladavanje ženskih ispitanika (79,3 %) u odnosu na muške (20,7 %) u uzorku što ukazuje na veću uključenost žena u događaje i manifestacije ili veći interes žena za sudjelovanje u istraživanju te izražavanje stavova. Svakako da ovaj nerazmjer među spolovima može utjecati na rezultate istraživanja te ga treba uzeti u obzir tijekom analize pošto se stavovi i mišljenja razlikuju između žena i muškaraca.

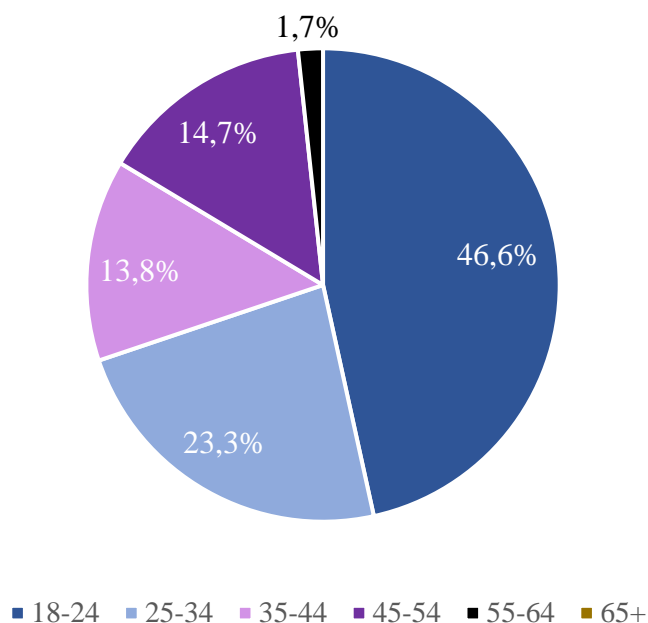
Grafikon 1 Podjela ispitanika prema spolu

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Na grafikonu 2. izdvaja se skupina sudionika iz dobne skupine 18-24 godine koji čine gotovo polovicu uzorka, točnije 46,6 %. Druga po veličini je skupina koja je u fazi života stvaranja obitelji ili razvijanja karijere, odnosno dobna skupina od 25 do 34 godine. Značajnu skupinu također čine ispitanici iz skupine 45-54 godine, koji čine gotovo 15 % ukupnog uzorka. Zatim slijede ispitanici u dobi od 35 do 44 godine, kojih je 13,8 %, koji imaju već zrelije stavove i iskustva. Samo dva ispitanika su iz skupine 55-64 godine te nijedan ispitanik nije stariji od 65 godina, što ukazuje na manjak zanimanja ili nemogućnost sudjelovanja u istraživanju. Dobne skupine se moraju razumjeti s obzirom na to da godine utječu na raznolikost preferencija i interesa (od zabavnih aktivnosti, obiteljskih aktivnosti do interesa za tradicijom), što utječe i na rezultate istraživanja.

Grafikon 2 Podjela ispitanika prema dobi

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

9.3. Rezultati istraživanja

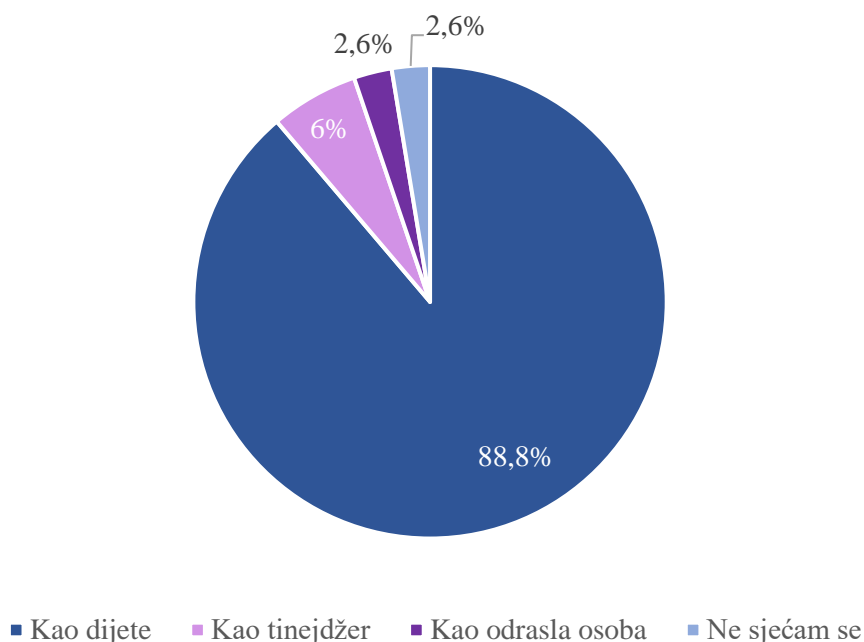
U anketnom upitniku bilo je ukupno 30 pitanja te će svi odgovori biti analizirani u nastavku, ali bez ulaženja u detaljnije analize. Od ukupno 30, odgovori na 10 pitanja bit će prikazani na grafikonu što će omogućiti vizualno jasnu i precizniju prezentaciju podataka.

Ispitanicima je na samom početku bilo postavljeno pitanje: "Jeste li ikada posjetili Križevačko veliko spravišće?" Svi ispitanici (100 %) odgovorili su potvrdno, navodeći da su ovaj događaj posjetili više puta. Nitko od ispitanika nije odgovorio da je posjetio Spravišće samo jednom, a oni koji su ušli u poveznicu, a nisu nikada posjetili ovu manifestaciju, završili su s ispunjavanjem upitnika, odnosno napustili istraživanje. Ovaj rezultat ukazuje na izuzetno visok stupanj interesa među ispitanicima prema Križevačkom velikom spravišću. S obzirom na to da su svi sudionici više puta prisustvovali događaju, može se zaključiti da ovaj događaj ima značajan stupanj privlačnosti te stoga i kontinuiranosti u lokalnoj zajednici.

Sljedeće pitanje: "Kada ste prvi put posjetili Križevačko veliko spravišće?" nadovezuje se na prošlo te pruža dodatni uvid u iskustva ispitanika s ovim događajem. Na grafikonu 3. vidljivi su rezultati koji ukazuju na to kako je skoro 90 % prvi put manifestaciju posjetilo kao dijete što

je izuzetno velik broj koji ukazuje na to kako je posjećivanje ove manifestacije ukorijenjeno u život lokalne zajednice. Manji postotak posjetio je Spravišće kao tinejdžer (6 %) ili kao odrasla osoba (2,6 %), što može ukazivati na to da, iako događaj privlači posjetitelje svih dobnih skupina, većina ljudi se s njim upoznaje u ranoj dobi. Također 2,6 % ispitanika se ne sjeća svog prvog posjeta, što može biti povezano s vrlo ranom dobi prvog posjeta ili manje značajnim utjecajem prvog iskustva u odnosu na kasnije posjete.

Grafikon 3 Podjela ispitanika prema prvoj posjeti Križevačkom velikom spravišću

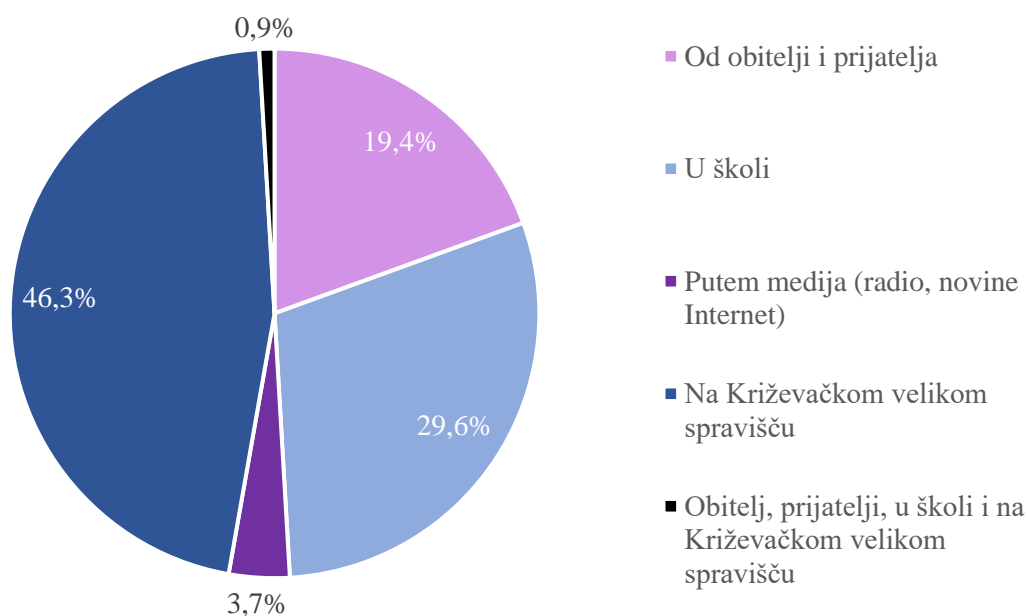
Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Križevačko veliko spravišće nastalo je na temelju legende o kalničkim šljivarima te križevačkim purgerima koja je duboko ukorijenjena u svijest lokalne zajednice što pokazuju i odgovori na pitanje: "Jeste li ikada čuli za legendu o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima?" gdje je većina ispitanika, točnije 93,1 %, čula za legendu što je visoka razina informiranosti. Legenda je uključena u kulturu zajednice te se o njoj saznaje na razne načine. Manji je postotak (6,9 %) neinformiranih ispitanika o legendi, a za njih je potrebno jačanje edukativnih sadržaja, odnosno naglašavanje legende kao jednog od aspekata događaja.

Dakle, ispitanici (lokalno stanovništvo) su za legendu saznali kroz različite izvore. Na grafikonu 4. rezultati pokazuju kako je najveći postotak ispitanika (46,3 %) za legendu čuo direktno na Spravišću što potvrđuje da manifestacija uspješno prenosi kulturne i povijesne

informacije sudionicima. Drugi najznačajniji izvor informacija je škola, s 29,6 % ispitanika koji su za legendu čuli kroz formalno obrazovanje. Ovo ukazuje na važnost uključivanja lokalne kulturne baštine u školski sadržaj, što doprinosi jačanju kulturnog identiteta od najranije dobi. Nadalje, 19,4 % ispitanika je za legendu čulo od obitelji i prijatelja, što naglašava kako se priče i tradicija prenose usmeno unutar zajednice. Samo 3,7 % ispitanika čulo je za legendu putem medija (radio, novine, Internet). Iako je ovaj postotak relativno nizak, prisutnost medija kao izvora informacija naglašava mogućnost daljnjeg širenja legende kroz moderne komunikacijske kanale. Jedan ispitanik (0,9 %) naveo je kombinaciju svih izvora (obitelj, prijatelji, škola i Spravišće), što sugerira da više kanala informiranja može dodatno učvrstiti poznavanje legende.

Grafikon 4 Podjela ispitanika prema načinu saznanja o legendi o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

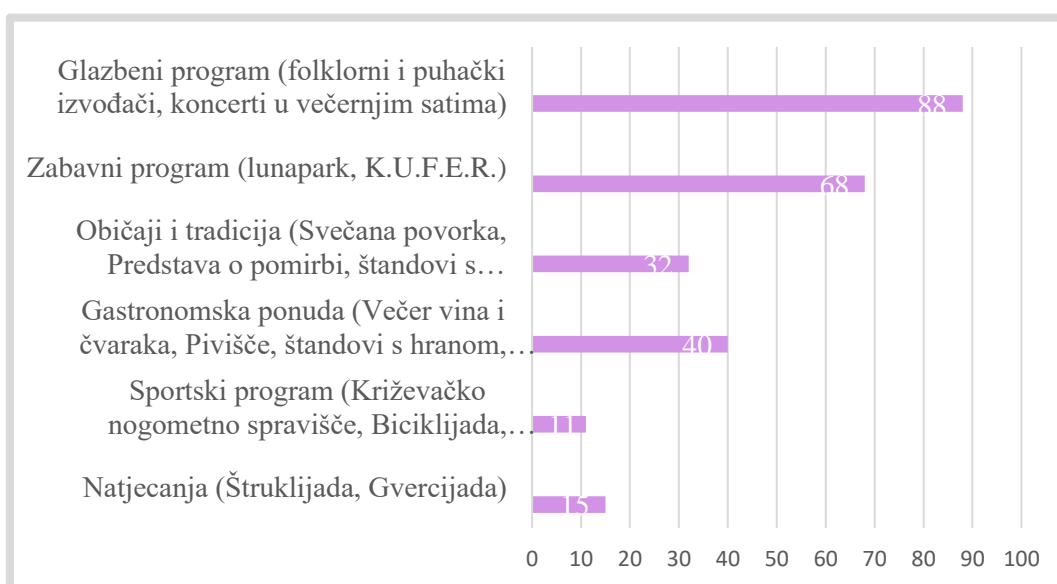
Spravišće se održava tri dana u lipnju te je stoga postavljeno pitanje: "Koliko dana obično posjećujete Križevačko veliko spravišće tijekom njegova trodnevnog održavanja?". Najveći postotak ispitanika (45,7 %) posjećuje Križevačko veliko spravišće sva tri dana, što ukazuje na privlačan i raznolik sadržaj za sve posjetitelje kroz sve dane trajanja. Zatim, 32,8 % ispitanika posjećuje događaj dva dana, što također ukazuje na visoku razinu interesa, ali ukazuje i na to da odabiru koji dani im najviše odgovaraju, a na to ukazuje i postotak ispitanika od 21,6 % koji

posjećuju Spravišće samo jedan dan. Oni vjerojatno imaju ograničeno vrijeme zbog drugih obveza.

Pitanje "Koji aspekt Spravišća Vas najviše privlači?" daje uvid u različite elemente koji privlače posjetitelje, a bio je moguć i odabir više odgovora. Grafikon 5. otkriva da najveći broj ispitanika (75,9 %) privlači glazbeni program koji uključuje razne folklorne i puhačke izvođače, koncerte u večernjim satima na glavnoj pozornici, ali ovdje spadaju i partyji (techno, trap) u Klubu kulture koji su također navedeni u programu Spravišća. Dakle, glazba je ključna za privlačenje velikog broja posjetitelja. Zabavni program, uključujući lunapark i K.U.F.E.R., privlači 58,6 % ispitanika, a ovi programi su privlačni za sve dobne skupine; tinejdžere, obitelji s djecom, ali i osobe mlade dobi (od 20 godina). Treći po redu aspekt je gastronomska ponuda koja privlači 34,5 % ispitanika. Spravišće nudi raznoliku ponudu hrane i pića, uključujući Večer vina i čvaraka te vola na ražnju koji pružaju autentično lokalno iskustvo. Običaji i tradicija, uključujući svečanu povorku, predstavu o pomirbi i štandove s rukotvorinama, privlače 27,6 % ispitanika što ukazuje na zainteresiranost za tradiciju i kulturnu baštinu. Natjecanja poput Štruklijada i Gvercijade privlače 12,9 % ispitanika. Iako je manji postotak u odnosu na druge aspekte, natjecanja dodaju element aktivnog sudjelovanja, takmičarskog duha te socijalne interakcije. Najmanje privlačan je sportski program koji privlači samo 9,5 % ispitanika, ali i dalje dovoljan broj publike koja sudjeluje u ovim aktivnostima.

Grafikon 5 Podjela ispitanika prema aspektu koji ih najviše privlači na Križevačkom velikom spravišću

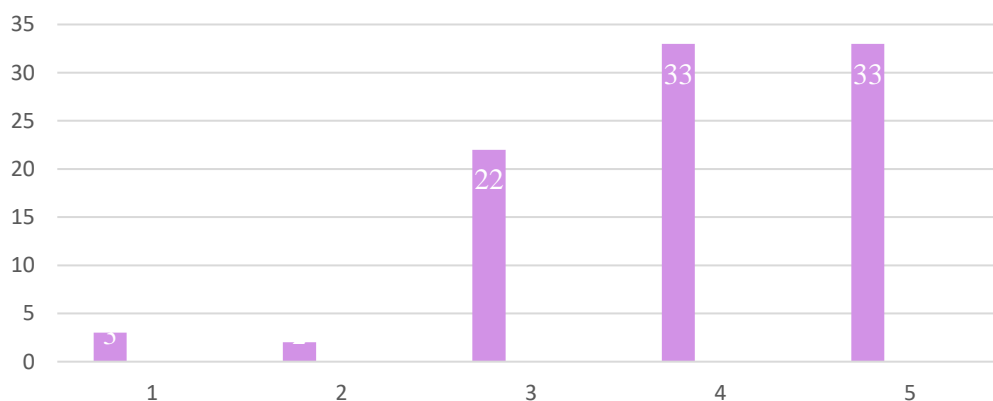

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Ispitanicima je bilo postavljeno pitanje: „Koja je prva riječ koja Vam pada na pamet kada čujete Križevačko veliko spravišće?“, a tri riječi su se najviše spominjale: zabava, koncerti, lunapark. Ispitanici povezuju Spravišće sa zabavom što znači da manifestacija ima jak naglasak na druženje i veselje, što su također bile spominjane riječi. Zatim, riječ „koncerti“ sugerira kako glazbeni program čini važan dio manifestacije i privlači puno posjetitelja, a upravo to bi se moglo reći i za „lunapark“. Od ostalih navedenih riječi, to su: hrana i piće, štrukli, štandovi, tradicija, povijest, povorka, alkohol, kiša, gužva te mnoge druge riječi.

Pitanje: „Jeste li čuli za Križevačke štatute?“ pruža uvid u razinu svijesti lokalnog stanovništva o kulturno-povijesnoj baštini grada Križevaca. Visok postotak, odnosno oko 80 % ispitanika je čulo za Križevačke štatute koji su uz legendu temelj nastanka Spravišća, a vrlo su prepoznatljivi u zajednici. Samo manji postotak, oko 20 % ispitanika nije čulo za njih. Ljestvica o doprinosu Križevačkih statuta autentičnosti Križevačkog velikog spravišća pruža uvid u percepciju lokalne zajednice o identitetu događaja. Na grafikonu 6. vidljivo je kako je većina ispitanika, oko 70 %, izrazila slaganje s navedenom izjavom (ocjena 4 – „Slažem se“ i ocjena 5 – „Izrazito se slažem.“). Dakle, velik broj ispitanika smatra kako su štatuti doista povezani s identitetom Spravišća. Manji postotak (23,7 %) ispitanika je neodlučan, dok je relativno mali broj ispitanika izrazio neslaganje s izjavom o autentičnosti, odnosno 2 ispitanika su dali ocjenu 2 („Ne slažem se“) te 3 ispitanika ocjenu 1 („Izrazito se ne slažem.“). Na ovo pitanje odgovarali su samo ispitanici koji su prethodno čuli za štatute.

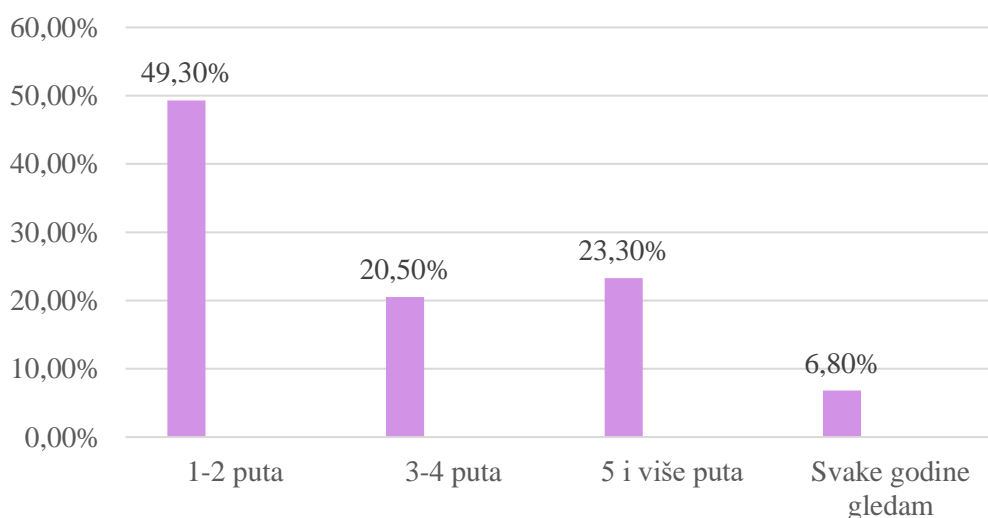
Grafikon 6 Slaganje ispitanika s tvrdnjom: „Križevački štatuti doprinose autentičnosti Križevačkog velikog spravišća.“

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Sljedeće pitanje bilo je jesu li ikada gledali predstavu koja se održava sva tri dana tijekom manifestacije. Oko 60 % ispitanika je izjavilo da su gledali predstavu, što ukazuje na zainteresiranost posjetitelja za kulturnim događajima u okviru manifestacije, dok 40 % ispitanika nije gledalo predstavu što pak ukazuje na manjak interesa za ovakvim aktivnostima, odnosno programima. Pitanje koje se nadovezuje uz ovo je o tome koliko su puta gledali predstavu te je prikazano na grafikonu 7. Od onih koji su je gledali, oko 50 % ih je pogledalo predstavu jednom do dva puta što znači da ne postoji prevelika zainteresiranost za kontinuirano praćenje predstave kroz godine. Oko 20 % gledalo je predstavu tri ili više puta, što ukazuje na malo veći interes za sudjelovanje, što potvrđuje i rezultat od otprilike 20 % ispitanika koji su je gledali 5 ili više puta. Manji, ali značajan postotak ispitanika (6,8 %) izjavio je da gleda predstavu svake godine. To su posjetitelji koji pokazuju vjernost te interes za kulturnim događajima Križevačkog velikog spravišća. Za one ispitanike koji su gledali predstavu, bilo je namijenjeno još jedno pitanje, odnosno morali su odabrati što im se najviše sviđa u predstavi. Većina ispitanika (oko 50 %) odgovorila je kako ih najviše privlači atmosfera i zajedništvo što sugerira emocionalnu povezanost s manifestacijom. Oko 20 % ispitanika je istaknulo kako im se najviše sviđa radnja i likovi koji se pojavljuju u izvedbi. Nešto manji postotak od prethodnog, odnosno oko 15 % ispitanika odabralo je glazbu i ples koji su ključni za stvaranje atmosfere i doživljaja. Zatim, oko 14 % cijeni estetski odnosno vizualni aspekt predstave poput kostima i scenografije. Također, jedna osoba je dala odgovor „Ništa.“, što znači kako osoba nije zadovoljna ni s jednim elementom predstave.

Grafikon 7 Podjela ispitanika prema broju puta gledanja predstave o pomirenju

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

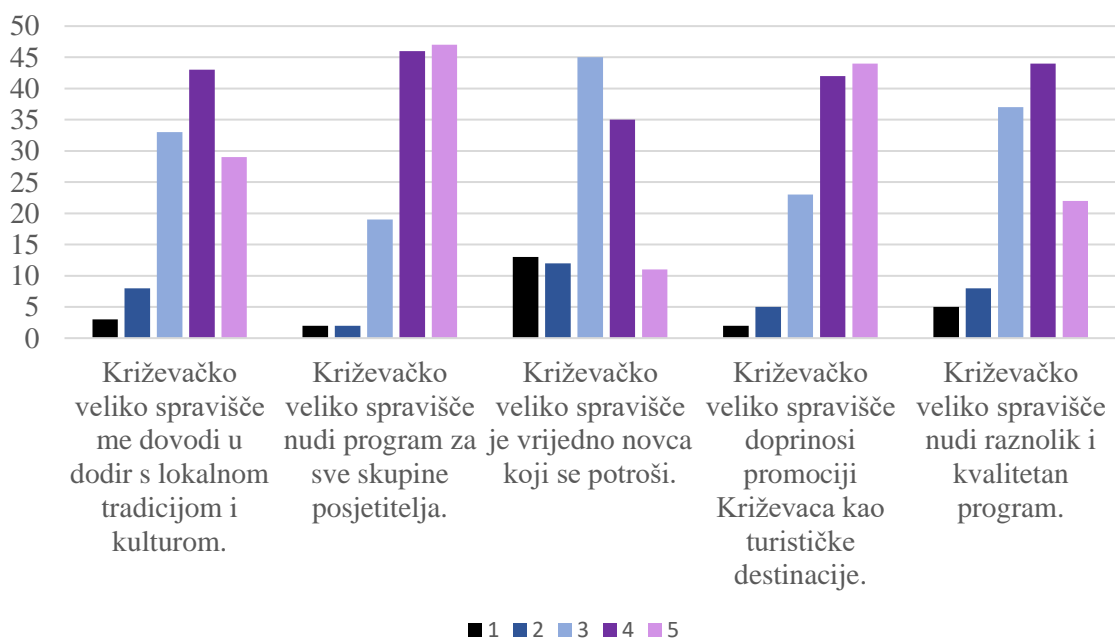
Nadalje, pitanje glasi: „Jeste li ikada sudjelovali u predstavi Križevačkog velikog spravišča kao glumac?“. Od 116 ispitanika, 97,4 % nije sudjelovalo u predstavi, dok je 2,6 % ispitanika sudjelovalo. Rezultati pokazuju nisku razinu sudjelovanja lokalne zajednice u ovoj vrsti programa. Od tri ispitanika koji su sudjelovali kao glumci, različito su odgovorili na pitanje o tome što im se najviše sviđjelo u sudjelovanju u predstavi. Jedan ispitanik je izrazio učenje glume, što ukazuje na osobni razvoj i stjecanje novih vještina. Drugi ispitanik je istaknuo doprinos manifestaciji, odnosno želju za sudjelovanjem u organizaciji i realizaciji Spravišča. Treći ispitanik je odabrao održavanje tradicije što ukazuje na želju za očuvanjem kulturnog nasljeđa.

Kako bi se obuhvatio i preostali program, postavljeno je pitanje o sudjelovanju u nekim drugim aspektima Križevačkog velikog spravišča, osim u gledanju ili sudjelovanju u predstavi. Tako je većina ispitanika, oko 93 %, izjavila kako ne sudjeluje ni na koji način, dok je 8 ispitanika (oko 7 %) izjavilo kako sudjeluje. Ispitanici su istaknuli različite načine sudjelovanja. Među odgovorima se dva puta spomenula povorka povijesnih postrojbi, zatim sudjelovanje u sportskim natjecanjima, opet 2 puta posluživanje gostiju kao ugostiteljski djelatnik, jedan ispitanik napisao je „Večer vina i čvaraka“, ali nije definirano ništa konkretnije, misli li se na organizaciju, posluživanje ili nešto treće, a dvije osobe nisu htjele odgovoriti na pitanje. Sljedeće pitanje također je bilo namijenjeno samo osobama koje sudjeluju u navedenim aktivnostima te su ovdje trebali odabrati što ih motivira da sudjeluju. Od mogućih 4 odgovora, nitko nije odabrao održavanje tradicije niti želju za učenjem i isprobavanjem novih stvari. Od 8 ispitanika, sedmero njih motivira zabava i druženje dok je samo jedna osoba odabrala podršku lokalnoj zajednici kao odgovor.

Ispitanici su izražavali slaganje s izjavama putem ljestvice. Rezultati su vidljivi na grafikonu 8. Prva izjava glasi: „Križevačko veliko spravišče me dovodi u dodir s lokalnom tradicijom i kulturom“. S ovom izjavom se ne slaže 11 ispitanika, odnosno oni ne osjećaju povezanost s gore navedenim. Zatim, 33 ispitanika je neodlučno, niti se slaže niti se ne slaže. S druge strane, velik broj ispitanika osjeća povezanost s tradicijom i kulturom, točnije 71 ispitanik doživljava manifestaciju kao autentično iskustvo. Sljedeća izjava: „Križevačko veliko spravišče nudi program za sve skupine posjetitelja.“, po rezultatima je slična kao i prethodna. Vrlo mali broj ispitanika smatra da program nije prilagođen ili dovoljno raznolik za različite interese posjetitelja, točnije 4 ispitanika izražava negativan stav, dok ih je 19 neutralno. Ocjenu 4 dalo je 46 ispitanika, dok je ocjenu 5 dalo 47 ispitanika te oni smatraju kako manifestacija može

zadovoljiti svačije potrebe, želje i interese. Nadalje, treća izjava se ipak nešto malo razlikuje od prethodnih. Ona glasi: “Križevačko veliko spravišće je vrijedno novca koji se potroši.“ Značajan broj ispitanika (ukupno 25) izražava neslaganje s izjavom što je posljedica nezadovoljstva ponudom ili percipiranjem cijena kao visokih. Velik broj ispitanika (45) je neodlučan, dok je 35 ispitanika dalo ocjenu 4, odnosno smatraju kako je manifestacija vrijedna nastalog troška te se 11 ispitanika izrazito slaže s izjavom. Četvrta izjava glasi: “Križevačko veliko spravišće doprinosi promociji Križevaca kao turističke destinacije.“ Vrlo mali broj ispitanika se ne slaže s izjavom o promociji, odnosno ne vidi značajan doprinos manifestacije (ukupno 7 ispitanika), a 23 ispitanika nije se opredijelilo ni za slaganje ni za neslaganje. Većina ispitanika (ocjena 4 – 42 ispitanika, ocjena 5 – 44 ispitanika) vjeruje kako je Spravišće važan faktor u promoviranju grada. Posljednja izjava: “Križevačko veliko spravišće nudi raznolik i kvalitetan program.“ također odražava pozitivne stavove, jer samo 13 ispitanika izražava nezadovoljstvo kvalitetom i raznolikošću, 37 ih je neodlučno, a preostali dio ispitanika se slaže s izjavom.

Grafikon 8 Slaganje ispitanika s tvrdnjama.

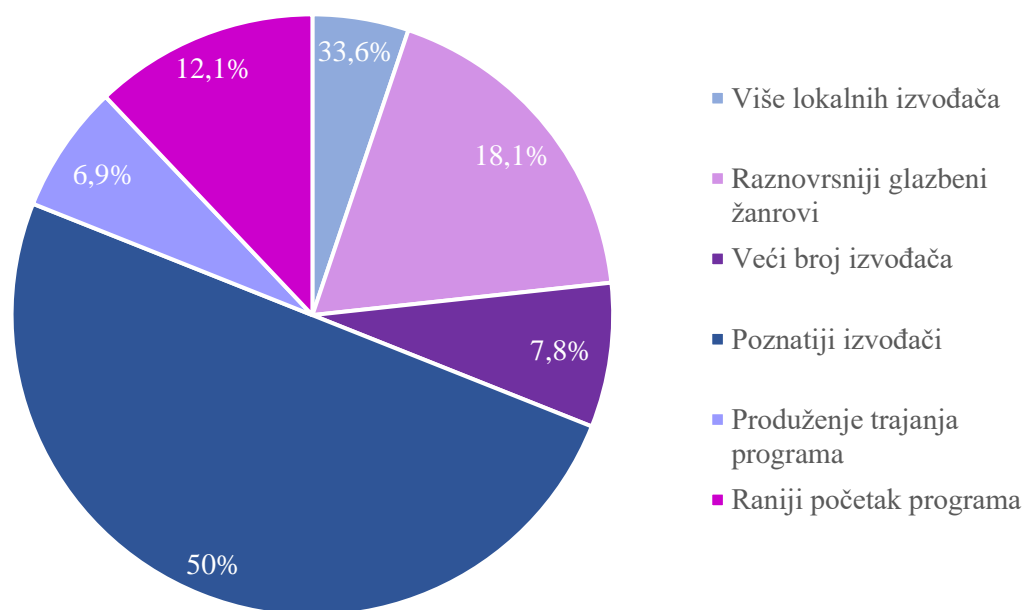

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Na grafikonu 5. bilo je vidljivo kako glazbeni program privlači najveći broj posjetitelja, a u nastavku slijedi analiza zadovoljstva. Bila je dana izjava: “Zadovoljan/na sam raznolikošću izvođača tijekom glazbenog programa u kasnim večernjim satima.“ Putem ljestvice, analizirani

su odgovori koji ukazuju na to kako se oko 7 % ispitanika izrazito ne slaže s izjavom o raznolikosti, dok se oko 12 % samo ne slaže. Najveći broj ispitanika, 40 %, nije jasno izrazio mišljenje, dok se 31 % njih slaže te 11 % izrazito slaže. Pozitivni stavovi ukazuju na zadovoljstvo izborom izvođača, ali bi organizatori u svakom slučaju trebali razmotriti uvođenje nekih promjena. Ujedno je to i sljedeće pitanje: „Koje biste promjene predložili za glazbeni program u kasnim večernjim satima?“ Na grafikonu 9. ističe se postotak od 50 % koji ukazuje na želje ispitanika/posjetitelja za poznatijim izvođačima što će rezultirati većom gledanošću ako dođe do promjena. Svakako treba istaknuti i ostale preferencije ispitanika, naprimjer postotak od otprilike 18 % vjerojatno je zadovoljan izvođačima općenito, ali želi raznovrsnije glazbene žanrove. Otprilike 12 % ispitanika izražava želju za ranijim početkom programa, s obzirom na to da program inače počinje kasno navečer, oko 22:00 ili 22:30 sati, što je za neke posjetitelje prekasno zbog obaveza sljedećeg dana. S druge strane, oko 7 % ispitanika pak želi da se trajanje programa produži što je suprotno od ranijeg početka, te to ukazuje na različite preferencije posjetitelja i njihove potrebe koje je izričito teško zadovoljiti u potpunosti. Također, velik broj ispitanika (33,6 %) želi uvođenje više lokalnih izvođača, dok oko 8 % jednostavno samo želi veći broj izvođača. Sve moguće promjene dovele bi do povećanja posjetitelja te općenito boljeg uspjeha programa u kasnijim terminima.

Grafikon 9 Prijedlozi ispitanika vezani uz promjene za glazbeni program u kasnim večernjim satima

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Pažnja je pridodana i promociji te je postavljeno pitanje na koje načine saznaju za Spravišće. Rezultat je pokazao kako polovica ispitanika (50 %) saznaje preko društvenih mreža, poput Facebooka i Instagrama, što je i logično zbog današnjeg digitalnog doba. Tradicionalni mediji, poput novina i portala, također imaju udio u informiranju posjetitelja (12 %), što ukazuje na važnost lokalnih medija u promoviranju manifestacije. Nešto malo veći postotak (oko 15 %) informira se putem prijatelja ili obitelji koji saznaju za Spravišće putem drugih kanala. Radijske reklame čine manji postotak (6 %), ali su i dalje važne za publiku koja redovno sluša radio. Za dohvaćanje lokalne zajednice zaslužni su i plakati te letci na javnim mjestima putem kojih oko 8 % ispitanika saznaje za Spravišće. Ovi odgovori ukazuju na različite kanale putem kojih se informacije o početku manifestacije ili programu manifestacije šire. Što se tiče promocije, postavljena je i izjava s kojom su se ispitanici mogli složiti putem ljestvice. Izjava glasi: „Promocija Križevačkog velikog spravišća dovoljno je vidljiva u lokalnoj zajednici.“ Postotak od 4,3 % izrazito se ne slaže s vidljivošću promocije, a 12,1 % se također ne slaže s izjavom. Zanimljivo je da najveći postotak (35,3 %) daje ocjenu 3, odnosno ne mogu odlučiti je li promocija vidljiva ili bi trebala biti vidljivija. S druge strane, ocjene 4 i 5 daje ukupno 48,3 % ispitanika. U svakom slučaju, organizatori bi trebali poraditi na promociji kako bi se postigla veća prepoznatljivost. Sljedeće pitanje je također bilo vezano uz promociju, odnosno ispitanici su pitani što bi promijenili u načinima promocije Spravišća. Prvo, većina ispitanika, točnije oko 36 %, smatra kako je potrebno organizirati više promotivnih aktivnosti, što sugerira potrebu za raznolikim i kreativnim načinima promoviranja. Znatno postotak (oko 33 %) smatra kako je potrebno povećati korištenje digitalnih kanala, pod što se podrazumijevaju društvene mreže i Internet. Digitalni kanali su ključni u suvremenom dobu, posebno među mladima, što pokazuje i ovaj rezultat. Oko 20 % ispitanika želi da se s promocijom počne ranije kako bi se postigla veća vidljivost među zajednicom. Na kraju, najmanji postotak (oko 10 %) smatra da se treba povećati promoviranje u lokalnim medijima. Zaključno, sve strategije promocije su potrebne kako bi se dosegla ciljana publika.

Zatim je ponovno dana ljestvica s pitanjima o namjeri posjeta Spravišću. Prva izjava glasi: „Ove godine ću posjetiti Križevačko veliko spravišće.“ Najviše ispitanika (59) je dalo ocjenu 5, što znači da će ove godine (2024.) sigurno posjetiti Spravišće, a također 33 ispitanika je dalo ocjenu 4 što je pozitivan pokazatelj promocije i privlačnosti manifestacije. Ocjenu 1 dalo je 5 osoba te je jedna osoba dala ocjenu 2, odnosno oni neće ove godine posjetiti Spravišće iz njima poznatih razloga, a 18 ispitanika još nije sigurno hoće li ili neće posjetiti manifestaciju. Sljedeća

izjava glasi: „Sljedeće godine ću posjetiti Križevačko veliko spravišće.“ Ponovno je najviše ispitanika dalo ocjenu 5 (51), a ocjenu 4 je dalo 38 ispitanika, što ukazuje na kontinuitet posjeta i interesa te pozitivnih doživljaja. Ovdje je već veći broj nesigurnih ispitanika (22) o ponovnoj posjeti sljedeće godine. Vrlo mali broj neće sljedeće godine posjetiti manifestaciju, točnije ukupno 5 osoba od ukupno 116. Posljednja izjava glasi: „Preporučit ću Križevačko veliko spravišće drugima.“ Ispitanici su vrlo zadovoljni manifestacijom i smatraju kako bi i drugi uživali u njoj, a to govori rezultat da je 48 ispitanika dalo ocjenu 5 te 44 ocjenu 4. Manji broj ispitanika (17) ne zna hoće li preporučiti odlazak na Spravišće drugima, a 7 osoba zasigurno neće. To ukazuje na potrebu za jačanjem pozitivnog iskustva posjetitelja, naprimjer putem unapređenja sadržaja programa.

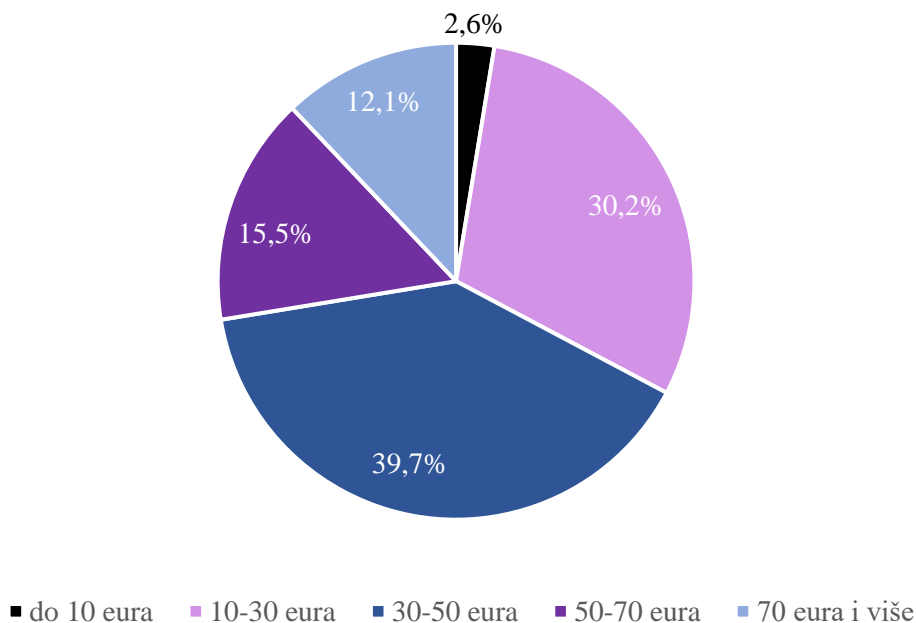
Križevačko veliko spravišće privlači značajan broj posjetitelja te doprinosi lokalnoj ekonomiji, međutim, kako svaki događaj, tako i ovaj donosi i neke negativne aspekte. Ispitanici su navodili sljedeće: „Bacanje otpada po tlu, umjesto u kante za smeće.“ ili „Nered nakon Spravišća.“ Što je problem nedovoljne svijesti o očuvanju okoliša, odnosno čistoće javnog prostora. Ovo zahtijeva bolju organizaciju otpada ili edukaciju posjetitelja. Zatim, jedan od odgovora bio je i: „Ponedjeljkom su obično svi mamurni.“, što utječe na produktivnost na radnom mjestu. Bilo je i odgovora vezanih uz cijene, poput: „Da...kokice koštaju 4e, preskupo je sve kaj klinci vole.“, a ovakvi visoki troškovi posebno su problem za djecu s roditeljima. Zatim, ispitanici su se požalili i na buku koja narušava kvalitetu života lokalnog stanovništva te na smanjenje parkirnih mjesta za one koji rade u centru grada, a to sve utječe na svakodnevni život stanovnika. Posljednje, odgovori su se vezali i uz glazbeni program, točnije postoji primjedba da je više techno partyja te da svake godine ima sve manje izlagača. Po svemu sudeći, potrebne su razne promjene kako bi se poboljšalo iskustvo posjetitelja i smanjili navedeni negativni aspekti održavanja manifestacije.

Jedan od ključnih aspekata uspješnosti događaja je potrošnja posjetitelja. Ispitanici su pitani koliko novca potroše tijekom jednog dana posjete Spravišću. Rezultati na grafikonu 10. pokazuju da većina (oko 40 %) troši 30 do 50 eura dnevno, što ukazuje na visoke cijene u gastronomiji, zabavi te ostalim aktivnostima dostupnima na Spravišću. Zatim, oko 30 % dnevno potroši 10 do 30 eura, što znači da ovi ispitanici, odnosno posjetitelji sudjeluju u osnovnim aktivnostima ili konzumiraju osnovne usluge. Skupina koja dnevno troši 50 do 70 eura predstavlja oko 15 % ispitanika. A nešto manji broj (12 %) troši 70 eura i više. Najmanji postotak (oko 3 %) troši do 10 eura dnevno, što ukazuje na to da ovi ispitanici troše manje,

odnosno ili se kraće zadržavaju ili stavljaju fokus na besplatne sadržaje manifestacije, kojih ima dovoljno. Iz ovoga je vidljivo kako na Spravišće dolaze posjetitelji s različitim razinama potrošnje.

Grafikon 10 Podjela ispitanika prema dnevnoj potrošnji na Križevačkom velikom spravišću

Izvor: izrada autora prema vlastitom istraživanju

Postavljeni su i prijedlozi poboljšanja Križevačkog velikog spravišća te tako polovica ispitanika (oko 55 %) smatra kako treba promijeniti sam program manifestacije, što uključuje proširenje sadržaja, uključivanje više različitih aktivnosti te prilagođavanje različitim dobnim skupinama. Drugi prijedlog s kojim se slaže oko 22 % ispitanika je poboljšanje ponude hrane i pića, što ukazuje na širenje asortimana ponude, poboljšavanje kvalitete ili snižavanje cijena. Nešto manji broj (12,1 %) smatra da postoji potreba za poboljšanjem informacija i promocije, kako putem digitalnih, tako i putem tradicionalnih medija. Još manji postotak (oko 7 %) slaže se da postoji potreba za unapređenjem infrastrukture, odnosno samog prostora održavanja manifestacije, povećanjem sanitarnih čvorova ili pristupom većem broju parkirnih mjesta. Jedna osoba je navela kombinirane prijedloge, odnosno ističe potrebu za unapređenjem programa te ponude hrane i pića. Još su navedena dva dodatna prijedloga: želja za uvođenjem narodne glazbe te prijedlog smanjenja cijena hrane i pića jer, kako ispitanik navodi, tako će se privući više posjetitelja i bit će jača promocija.

Posljednje pitanje glasi: “Što mislite o budućnosti Križevačkog velikog spravišča?” Razumijevanje percepcije lokalne zajednice važno je za planiranje strategije manifestacije. Najveći dio ispitanika (41,4 %) vidi potencijal za rast i razvoj manifestacije, što ukazuje na optimističan stav te vjeru u unapređenje programa kroz godine te privlačenje većeg broja posjetitelja zbog prepoznatljivosti manifestacije. Gotovo jednak velik postotak (39,7 %) ispitanika smatra da je potrebna prilagodba suvremenim trendovima kako bi manifestacija ostala uspješna jer ti trendovi nameću prilagođavanje novim tehnologijama. Oko 10 % ispitanika brine za budućnost manifestacije zbog različitih izazova poput financijskih ili organizacijskih problema, što sugerira potrebu za održavanjem kvalitete Spravišča. Najmanji broj ispitanika (7,8 %) nije siguran što budućnost donosi za Križevačko veliko spravišče. Zaključno, u svakom slučaju, organizatori trebaju kontinuirano pratiti trendove te raditi na svim važnim aspektima manifestacije kako bi ona dugoročno bila uspješna i poznata ne samo u lokalnoj već i široj zajednici.

9.4. Ograničenja istraživanja

Ključna ograničenja koja su identificirana tijekom provedbe ovog istraživanja su sljedeća: jedno od glavnih ograničenja je relativno mali broj ispitanika (116) jer ne pruža toliko detaljne i značajne rezultate te percepcije lokalne zajednice koliko bi pružio veći uzorak, te se navedeno istraživanje odnosi samo na osobe koje su sudjelovale u ispitivanju, a ne na cijelo stanovništvo Križevaca i okolice. Nadalje, jedan od nedostataka je i neravnoteža u spolnoj strukturi ispitanika jer različiti spolovi imaju i različite preferencije i stavove, a u ovom istraživanju značajno dominiraju žene. Veća ravnoteža omogućila bi reprezentativnije rezultate. Također, jedan od nedostataka povezan je s demografskim osobinama, točnije s dobnom strukturom, jer dominantnu skupinu čine mladi ljudi u dobi od 18 do 24 godine (46,6 %), što utječe na cjelokupne rezultate, a problem je i manjak zastupljenosti starijih ispitanika, odnosno starijih članova lokalne zajednice. Tome je vjerojatno zaslužna metoda prikupljanja podataka, jer se istraživanje provodilo putem online Google Obrazaca, a jedan dio starije populacije nema pristup internetu ili nisu vješti u korištenju digitalnih alata. Stoga bi buduća istraživanja trebala nastojati obuhvatiti veći i raznovrsniji uzorak te koristiti različite metode prikupljanja podataka kako bi rezultati bili precizniji i cjelovitiji.

10. ZAKLJUČAK

Manifestacije poput Križevačkog velikog spravišća, bogate poviješću i kulturnim nasljeđem, imaju veliku ulogu u obogaćivanju kulturnog života zajednice. Spravišće već 55 godina privlači brojne posjetitelje te je kroz rad uočen kontinuirani rast i prilagođavanje ove manifestacije potrebama i interesima posjetitelja. Manifestacija je započela skromno 1968. godine inspirirana običajem sviranja tamburaša pod starom lipom, a uz aktivnu ulogu organizatora i lokalne zajednice, Spravišće je ubrzo preraslo u trodnevni događaj s bogatim programom u kojem se isprepliću tradicija, gastronomska ponuda, sportska ponuda i zabavni program. Kroz godine manifestacija se suočavala s raznim promjenama i izazovima, poput premještanja lokacije programa, uvođenja novih uloga i likova u predstavu, promjena programa te dodavanja i uklanjanja raznih sadržaja i aktivnosti. Unatoč tim promjenama, ostala je sačuvana osnova – legenda i Križevački statuti. Samim time, Spravišće je postalo prepoznatljivo po tim temeljima na kojima je nastalo, legende o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima te Križevačkim statutima. Tu činjenicu potvrđuju i rezultati istraživanja provedenog putem anketnog upitnika koji ukazuju da postoji velika prepoznatljivost navedenih elemenata među lokalnom zajednicom. Isto tako, većina rezultata istraživanja otkriva povezanost lokalnog stanovništva s manifestacijom te njihov visok interes za kontinuirani posjet i sudjelovanje. Kroz godine, Spravišće uvodi u svoj program različite zabavne, kulturne, sportske i gastronomske sadržaje te je većina ispitanika zadovoljna navedenim programom. Međutim pojedini rezultati ukazuju na potrebu za poboljšanjem određenih aspekata manifestacije, poput jačanja promocije ili uvođenja različitih glazbenih žanrova u večernji glazbeni program. Također je potrebno unapređenje infrastrukture, što značajno pridonosi kvaliteti doživljaja posjetitelja, te prilagodba suvremenim trendovima uz očuvanje kulturne baštine i tradicije kako bi se zadržala atraktivnost manifestacije u budućnosti. Takve promjene su potrebne jer Križevačko veliko spravišće ima veliki značaj za Križevce zbog doprinosa očuvanju kulturne baštine, ali i promocije grada kao turističke destinacije. Uz to, doprinosi i generiranju prihoda te radnih mjesta.

Izjava o autorstvu

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
Bana Josipa Jelačića 22/a, Čakovec

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, internetskih i drugih izvora) bez pravilnog citiranja. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom i nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, KATARINA PACUR (ime i prezime studenta) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog rada pod naslovom "KRIZEVAČKO VELIKO SPRAVIŠĆE"

te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:

Pacur
(vlastoručni potpis)

Literatura

1. ABOU Aldan, Damjan: [5] desetljeća Križevačkog velikog spravišča : Likovna galerija, Križevci 14.17.6. 2018. : Pod pokroviteljstvom Grada Križevaca. Križevci: Gradski muzej Križevci, 2018. - / ZZCABOUA pet
2. Društvo za očuvanje križevačke baštine. (2023). Križevački statuti: Vinsko-pajdaške regule. Križevci: Prigorski Media.
3. Getz, D. (2005). Event management and event tourism. New York. Cognizant Communication Corporation, str. 12.
4. Gračan, D., i Rudančić-Lugarić, A. (2013). Konkurentnost turističke destinacije – studija slučaja (case study) Riječki karneval. Ekonomski vjesnik, XXVI(1), str. 271-281.
5. Knešaurek, J., i Carić, H. (2018). Kulturni događaji i manifestacije u turizmu. Hrvatsko društvo glazbenih umjetnika, Institut za turizam, Zagreb.
6. Matočec, N. (2013). Križevačko veliko spravišče kao susret dvaju identiteta - križevačkih purgera i kalničkih šljivara. Cris, XV(1), str. 40-49.
7. Peklić, I. (2016). Križevci tijekom povijesti (Kratka povijest grada). Zbornik Janković vol. I, br. 1), str. 219-231. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/152091> (Datum pristupa: 02.04.2024.)
8. Romelić, J. i Tomić, P. (2003). Turističke manifestacije Vojvodine i faktori njihove konkurentnosti na turističkom tržištu. Turizam, br.7., str. 71 – 73.
9. Službena Facebook stranica Križevačkog velikog spravišča. Dostupno na: https://www.facebook.com/photo?fbid=1931923806818308&set=a.1897523050258384&locale=hr_HR (22.4.2024.)
10. Službena stranica Grad Križevci. Dostupno na: <https://arhiva.krizevci.hr/index.php/rss/1566-ovog-vikenda-49-krizevacko-veliko-spravisce> (22.4.2024.)
11. Službena stranica Križevačkog velikog spravišča. Dostupno na: <http://www.spravisce.com/> (05.4.2024)

12. Službena stranica Turističke zajednice grada Križevci. Dostupno na: <https://www.visitkrizevci.hr/> (02.4.2024.)

13. Škrlec, M. (2012). Križevačkim krajem. Križevci, Križevački poduzetnički centar.

14. Vukobratović, J. (2022). U (g)radu i zabavi – etnografija križevačkih glazbenika. Zagreb: Hrvatsko etnološko društvo; Udruga P.O.I.N.T.

15. Žulj, N. (2006). Križevci i Kalničko prigorje: umjetnost, arhitektura, krajolici. Veda.

Popis ilustracija

Slika 1 Program sadržaja Križevačkog velikog spravišča 2016. godine.....	13
Slika 2 Program sadržaja Križevačkog velikog spravišča 2018. godine.....	14
Slika 3 Program sadržaja Križevačkog velikog spravišča 2023. godine.....	14
Slika 4 Financijski izvještaj iz 2023. godine	17
Grafikon 1 Podjela ispitanika prema spolu.....	20
Grafikon 2 Podjela ispitanika prema dobi	21
Grafikon 3 Podjela ispitanika prema prvoj posjeti Križevačkom velikom spravišću	22
Grafikon 4 Podjela ispitanika prema načinu saznanja o legendi o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima.....	23
Grafikon 5 Podjela ispitanika prema aspektu koji ih najviše privlači na Križevačkom velikom spravišću.....	24
Grafikon 6 Slaganje ispitanika s tvrdnjom: „Križevački statuti doprinose autentičnosti Križevačkog velikog spravišča.“	25
Grafikon 7 Podjela ispitanika prema broju puta gledanja predstave o pomirenju.....	26
Grafikon 8 Slaganje ispitanika s tvrdnjama.....	28
Grafikon 9 Prijedlozi ispitanika vezani uz promjene za glazbeni program u kasnim večernjim satima	29
Grafikon 10 Podjela ispitanika prema dnevnoj potrošnji na Križevačkom velikom spravišću	32

Anketni upitnik o istraživanju stavova lokalne zajednice o Križevačkom velikom spravišću

Pred Vama se nalazi anketni upitnik koji provodi Katarina Pacur, studentica treće godine prijediplomskog stručnog studija Menadžment turizma i sporta na Međimurskom Veleučilištu u Čakovcu.

Ovo istraživanje ima za cilj prikupiti Vaše stavove o Križevačkom velikom spravišću. Vaše sudjelovanje u istraživanju je anonimno te će svi podaci biti tretirani s povjerenjem i koristiti se isključivo u svrhu izrade završnog rada.

Za rješavanje je potrebno 5 do 10 minuta.

1. Koji je Vaš spol? *

- Muško
- Žensko

2. Koja je Vaša dob? *

- 18-24 godine
- 25-34 godine
- 35-44 godine
- 45-54 godine
- 55-64 godine
- 65+ godina

3. Jeste li ikada posjetili Križevačko veliko spravišće? *

- Da, posjetio/la sam ga više puta.
- Da, posjetio/la sam ga jednom.
- Ne, nikada ga nisam posjetio/la. (Hvala Vam na interesu za sudjelovanje, ali nažalost ovdje upitnik za Vas završava.)

4. Kada ste prvi put posjetili Križevačko veliko spravišće?

*

- Kao dijete
- Kao tinejdžer
- Kao odrasla osoba
- Ne sjećam se

5. Jeste li ikada čuli za legendu o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima?

*

- Da
- Ne

6. Ukoliko ste čuli za legendu o kalničkim šljivarima i križevačkim purgerima, gdje ste za nju čuli? Ukoliko niste, preskočite ovo pitanje i idite na sljedeće.

- Od obitelji i prijatelja
- U školi
- Putem medija (radio, novine, Internet)
- Na Križevačkom velikom spravišću

Other:

7. Koliko dana obično posjećujete Križevačko veliko spravišće tijekom njegova trodnevnog održavanja?

*

- Sva tri dana
- Dva dana
- Samo jedan dan

8. Koji aspekt Spravišća Vas najviše privlači? (moguć odabir više odgovora)

*

- Natjecanja (Štruklijada, Gvercijada)
- Sportski program (Križevačko nogometno spravišće, Biciklijada, turniri)
- Gastronomska ponuda (Večer vina i čvaraka, Pivišće, štandovi s hranom, vol na ražnju)
- Običaji i tradicija (Svečana povorka, Predstava o pomirbi, štandovi s rukotvorinama)
- Zabavni program (lunapark, K.U.F.E.R.)
- Glazbeni program (folklorni i puhački izvođači, koncerti u večernjim satima)
- Other:

9. Koja je prva riječ koja Vam pada na pamet kada čujete Križevačko veliko spravišće?

*

Your answer

---

10. Jeste li čuli za Križevačke štatute? Ukoliko niste, idite na pitanje broj 12.

*

Da

Ne

11. Na ljestvici od 1 do 5 (pri čemu 1 označava "izrazito se ne slažem", 2 „ne slažem se“, 3 „niti se slažem niti se ne slažem, 4 „slažem se“, a 5 "izrazito se slažem"), koliko se slažete sa sljedećom izjavom: Križevački štatuti doprinose autentičnosti Križevačkog velikog spravišća.

1

2

3

4

5

12. Jeste li ikada gledali predstavu koja se * održava tijekom Križevačkog velikog spravišća?

Da

Ne

13. Ako ste odgovorili "Da" na prethodno pitanje, koliko ste puta gledali predstavu? Ukoliko niste, preskočite ovo pitanje i idite na pitanje broj 15.

- 1-2 puta
- 3-4 puta
- 5 i više puta
- Svake godine gledam

14. Što vam se najviše sviđa u predstavi Križevačkog velikog spravišča?

- Radnja i likovi
- Glazba i ples
- Kostimi i scenografija
- Atmosfera i zajedništvo
- Other: _____

15. Jeste li ikada sudjelovali u predstavi * Križevačkog velikog spravišča kao glumac? Ukoliko niste, preskočite ovo pitanje i idite na pitanje broj 17.

- Da
- Ne

16. Ako ste odgovorili "Da" na prethodno pitanje, što Vam se najviše sviđa u sudjelovanju u predstavi?

- Druženje s drugim ljudima
- Učenje glume
- Održavanje tradicije
- Doprinos manifestaciji
- Other: _____

17. Sudjelujete li u nekim drugim aspektima Križevačkog velikog spravišča, osim u gledanju ili sudjelovanju u predstavi? Ukoliko ne, preskočite ovo pitanje i idite na pitanje broj 20.

*

Da

Ne

18. Ako ste odgovorili "Da" na prethodno pitanje, u kojim aspektima sudjelujete?

Your answer

---

19. Što Vas motivira da sudjelujete u Križevačkom velikom spravišću?

Održavanje tradicije

Zabava i druženje

Podrška lokalnoj zajednici

Želja za učenjem i isprobavanjem novih stvari

Other:

---

20. Na ljestvici od 1 do 5 (pri čemu 1 označava "izrazito se ne slažem", 2 „ne slažem se“, 3 „niti se slažem niti se ne slažem, 4 „slažem se“, a 5 "izrazito se slažem"), koliko se slažete sa sljedećim izjavama:

*

1   2   3   4

Križevačko
veliko
spravišće
me dovodi
u dodir s
lokalnom
tradicijom i
kulturom.

Križevačko
veliko
spravišće
nudi
program za
sve
skupine
posjetitelja.

Križevačko
veliko
spravišće
je vrijedno
novca koji
se potroši.

21. Na ljestvici od 1 do 5 (pri čemu 1 označava "izrazito se ne slažem", 2 „ne slažem se“, 3 „niti se slažem niti se ne slažem, 4 „slažem se“, a 5 "izrazito se slažem"), koliko se slažete sa sljedećom izjavom: **Zadovoljan/na sam raznolikošću izvođača tijekom glazbenog programa u kasnim večernjim satima.**

*

1

2

3

4

5

22. Koje biste promjene predložili za glazbeni program u kasnim večernjim satima? *

- Više lokalnih izvođača
- Raznovrsniji glazbeni žanrovi
- Veći broj izvođača
- Poznatiji izvođači
- Produženje trajanja programa
- Raniji početak programa
- Other: _____

23. Kako saznajete za Križevačko veliko spravišće? *

- Preko društvenih mreža (Facebook, Instagram)
- Putem lokalnih novina i portala
- Preko radijskih reklama
- Preko plakata i letaka na javnim mjestima
- Preko prijatelja ili obitelji
- Ne primjećujem promocije.
- Other: _____

24. Na ljestvici od 1 do 5 (pri čemu 1 označava "izrazito se ne slažem", 2 „ne slažem se“, 3 „niti se slažem niti se ne slažem, 4 „slažem se“, a 5 "izrazito se slažem"), koliko se slažete sa sljedećom izjavom: Promocija Križevačkog velikog spravišča dovoljno je vidljiva u lokalnoj zajednici.

*

1

2

3

4

5

25. Što biste promijenili u načinu promocije Križevačkog velikog spravišča?

*

Više korištenja digitalnih kanala (društvene mreže, internet)

Više oglašavanja u lokalnim medijima

Organiziranje više promotivnih aktivnosti

Početi ranije s promocijom

Other: _____

26. Na ljestvici od 1 do 5 (pri čemu 1 označava " najvjerojatnije neću", 2 „vjerojatno neću“, 3 „možda hoću, možda neću, 4 „vjerojatno hoću“, a 5 "najvjerojatnije hoću"), koliko se slažete sa sljedećim izjavama: *

1   2   3   4

Ove
godine ću
posjetiti
Križevačko
veliko
spravišće.

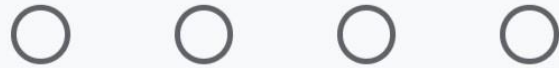

Sljedeće
godine ću
posjetiti
Križevačko
veliko
spravišće.

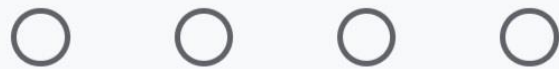

Preporučit
ću
Križevačko
veliko
spravišće
drugima.

Križevačko
veliko
spravišče
doprinosi
promociji
Križevaca
kao
turističke
destinacije.

Križevačko
veliko
spravišče
nudi
raznolik i
kvalitetan
program.

27. Jeste li primijetili bilo kakve negativne aspekte ili posljedice održavanja Križevačkog velikog spravišča na lokalnu zajednicu? Ako da, koje?

Your answer

---

28. Koliko novca potrošite tijekom jednog dana posjete Križevačkom velikom spravišću? *

- Do 10 eura
- 10-30 eura
- 30-50 eura
- 50-70 eura
- 70 eura i više

29. Što biste poboljšali na Križevačkom velikom spravišću? *

- Program
- Ponudu hrane i pića
- Infrastrukturu
- Informacije i promociju
- Other:

30. Što mislite o budućnosti Križevačkog velikog spravišča? *

- Ima veliki potencijal za rast i razvoj
- Mora se prilagoditi suvremenim trendovima
- Nije jasno što donosi budućnost
- Brinem za budućnost manifestacije zbog različitih izazova
- Other: _____

Submit

Clear form